

Dr. Suad Arnautović
Dr. Irena Hadžiabdić

PRAKTIKUM

ZA IZBORNU KOMISIJU

OSNOVNE IZBORNE JEDINICE

U BOSNI I HERCEGOVINI

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Dr. Suad Arnautović
Dr. Irena Hadžiabdić

PRAKTIKUM
ZA IZBORNU KOMISIJU OSNOVNE IZBORNE JEDINICE U BOSNI I
HERCEGOVINI

Sarajevo, 2018. godine

Izdavač: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, telefon: 033/251 300, faks: 033/251 329, e-mail: info@izbori.ba, web-adresa: www.izbori.ba

Za izdavača: dr. Irena Hadžiabdić, predsjednica

Autori: dr. Suad Arnautović i dr. Irena Hadžiabdić

Koautor: mr. Ermin Kos

Urednički odbor: Zvonko Mijan, Nada Batinar i mr. Selver Keleštura

DTP: GRAFIKA ŠARAN

Štampa: Grafika Šaran d.o.o. Sarajevo

Za štampariju: ing.graf.teh. Dejan Šaran

Tiraž: 180

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.8(496.7)(035)

ARNAUTOVIĆ, Suad

Praktikum : za izbornu komisiju osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini / Suad Arnautović, Irena Hadžiabdić. - Sarajevo : Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, 2018. - 66 str. : graf. prikazi ; 30 cm

O autorima: str. 65-66. - Bibliografija: str. 64.

ISBN 978-9958-555-33-6

1. Hadžiabdić, Irena

COBISS.BH-ID 26162438

Centralna izborna komisije Bosne i Hercegovine na 36. sjednici održanoj 26.07.2018..godine, odobrila je ovaj priručnik za korištenje izornoj administraciji Bosne i Hercegovine na Općim izborima 2018. godine.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ovaj priručnik urađen je zahvaljujući finansijskim sredstvima Vijeća Evrope. Stavovi izraženi u njemu ni na koji način ne odražavaju zvanični stav Vijeća Evrope.

Priručnik se distribuira besplatno!

SADRŽAJ

<i>Predgovor</i>	4
<i>O praktikumu</i>	5
<i>I. NADLEŽNOST, KOORDINACIJA, NADGLEDANJE I REGULIRANJE ZAKONITOSTI RADA IZBORNIH KOMISIJA</i>	7
<i>II. POSTUPAK IZBORA, IMENOVANJA I RAZREŠENJA IZBORNE KOMISIJE OSNOVNE IZBORNE JEDINICE</i>	8
2.1 <i>Postupak javnog oglašavanja upražnjenih pozicija izbornih komisija</i>	8
2.2 <i>Rad komisije za izbor</i>	10
2.3 <i>Uvjeti za imenovanje člana izborne komisije</i>	10
2.4 <i>Nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u postupku imenovanja</i>	12
2.5 <i>Postupak razrješenja člana izborne komisije</i>	13
<i>III. NADLEŽNOSTI IZBORNE KOMISIJE</i>	16
3.1 <i>Organizacija rada izborne komisije i postupak odlučivanja</i>	16
3.2 <i>Nadležnosti izborne komisije</i>	17
3.3 <i>Finansiranje izborne komisije</i>	18
3.4 <i>Izlaganje Privremenih biračkih spiskova</i>	20
3.5 <i>Određivanje biračkih mjesta, podjela biračkih mjesta</i>	21
3.6 <i>Imenovanje i obuka članova biračkih odbora</i>	23
3.7 <i>Sigurnost i primopredaja izbornog materijala</i>	25
3.8 <i>Informiranje birača i drugih učesnika u izbornom procesu</i>	29
3.9 <i>Izborni posmatrači</i>	31
<i>IV. IZBORNI DAN</i>	34
4.1 <i>Pripreme i organizacija rada izborne komisije na izborni dan</i>	34
4.2 <i>Radnje na dan izbora na biračkom mjestu</i>	35
4.3 <i>Brojanje glasačkih listića na biračkom mjestu</i>	38
4.3.1 <i>Brojanje glasačkih listića - prvi krug</i>	41
4.3.2 <i>Brojanje glasačkih listića - drugi krug</i>	42
4.4 <i>Unos, obrada i kontrola izbornih rezultata</i>	43
4.4.1 <i>Organizacija i kontrola unosa izbornih rezultata</i>	43
4.4.2 <i>Postupak po zahtjevu za pravilno objedinjavanje rezultata</i>	46
<i>V. ŽALBE I PRIGOVORI</i>	48
5.1 <i>Nadležnosti izborne komisije po prigovorima i žalbama</i>	48
5.2 <i>Postupak rješavanja prigovora/žalbi</i>	49
5.3 <i>Primjeri iz sudske prakse</i>	52
<i>PRILOZI</i>	55
<i>LITERATURA</i>	64
<i>O AUTORIMA</i>	65

Predgovor

Drage predsjednice i predsjednici,

članice i članovi općinskih i gradskih izbornih komisija u Bosni i Hercegovini,

Izuzetna nam je čast i privilegija biti autorima prvog praktikuma za rad izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini. Cilj ovoga priručnika je da bude "pri ruci" svakom predsjedniku i članu općinske/gradske izborne komisije (u daljnjem tekstu: OIK), tj. u vašem svakodnevnom radu na veoma zahtjevnim poslovima organizacije i realizacije izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Djelokrug rada i nadležnosti OIK-a su jasno propisani Izbornim zakonom BiH i nizom podzakonskih propisa koje donosi Centralna izborna komisija BiH. OIK, također, usvaja svoj poslovnik kojim propisuje vlastite proceduralne i procesne radnje. Sve to zahtijeva od OIK-a minucioznu pažnju i striktnu primjenu zakonske norme, a naročito kod rješavanja prigovora i donošenja prvostepenih upravnih akata.

Autori smatraju da će ovaj Praktikum biti od koristi vama, predsjednicima i članovima OIK-a, kao koristan podsjetnik za vaš svakodnevni rad.

Poznato je da je Centralna izborna komisija BiH i prije, a tako će biti i ovog izbornog ciklusa, pripremala Priručnik za rad biračkih odbora i Priručnik za posmatrača izbora. Sada imamo i nove priručnike, tj. Praktikum za izbornu komisiju osnovne izborne jedinice i Praktikum za finansiranje kampanje i političkih stranaka, čime se zaokružuje jedna važna cjelina instruktivnih i upućujućih publikacija koje priprema Centralna izborna komisija BiH svakog izbornog ciklusa. Zato ovaj Praktikum treba gledati i primjenjivati u cjelini sa ostalim priručnicima, čime se u znatnoj mjeri olakšava rad članova tijela za provođenje izbora, a posebno članova OIK-a, koji predstavljaju "srce i dušu" izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Posebnu zahvalnost upućujemo Vijeću Evrope i gosp. Francoisu Friederichu na finansijskoj pomoći za izdavanje ovog priručnika za rad OIK-a, što u krajnjem treba rezultirati zakonitim i transparentnim radom članova tijela za provođenje izbora i fer i slobodnim odvijanjem izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Našu zahvalnost upućujemo i saradnicima na pripremi ove publikacije Erminu Kosu, šefu Sektora za izbore IKT u Sekretarijatu CIK BiH, i Jasminki Joldić, šefici Odsjeka za administrativno-dokumentacione poslove i obuku.

Veliko hvala i uredničkom odboru ovog izdanja, iskusnim izbornim funkcionerima i dugogodišnjim članovima izborne administracije u Bosni i Hercegovini Nadi Batinar, predsjednici Gradske izborne komisije Banja Luka, Zvonku Mijanu, predsjedniku Općinske izborne komisije Centar Sarajevo, i Selveru Kalešturi, predsjedniku Gradske izborne komisije Zenica, na veoma laskavim ocjenama ovog rukopisa, kao i praktičnim sugestijama i primjedbama koje su dali u fazi pripreme za štampu Praktikuma.

Naposljedku, želimo skrenuti pažnju da se elektronska verzija ovog Praktikuma može preuzeti na Internet stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba, tako će biti dostupna i najširem krugu onih koji su zainteresirani za praćenje rada OIK-a i osnovne nadležnosti ovih veoma bitnih tijela za provođenje izbora.

U Sarajevu, avgust 2018.

AUTORI

Dr. Irena Hadžiabdić

Prof. dr. Suad Arnautović

O praktikumu

Prema članu I tačka 2. Ustava Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovi slobodnih i demokratskih izbora. Važan dio ovog ustavnog principa vladavine prava zahtijeva takvu organizaciju i provođenje izbora koji će im bez sumnje dati attribute slobodnih i demokratskih.

Bosna i Hercegovina ima veoma složenu unutrašnju/državnu strukturu i organizaciju vlasti kao posljedicu više faktora. S druge strane, kako je to naglašeno na jednom mjestu i u ovom Praktikum, "izborni proces predstavlja sistem složenih i kompleksnih operativno-tehničkih radnji koje uključuju veći broj različitih učesnika i čija realizacija se odvija u kratkom vremenskom intervalu". Dakle, u uvjetima složene državne strukture i, kao posljedice toga, složenog izbornog sistema, izuzetno je otežan njegov osnovni cilj – glasove pretvoriti u određenu političku odluku. Pod time se podrazumijevaju načini glasanja, ali prije svega sistem glasanja, kojima je svrha odrediti načine koji glasove pretvaraju u sastav tako izabranog glasačkog tijela. Pored toga što uključuje izbore za više nivoa vlasti i otvorene liste, on uključuje i dvije glavne grupe izbornih sistema – proporcionalni i većinski izborni sistem.

Sve ovo pred izbornu administraciju u Bosni i Hercegovini stavlja ozbiljan izazov u stvaranju pretpostavki za provođenje slobodnih i demokratskih izbora.

Zbog svega apostrofiranog, ovaj Praktikum može odigrati ulogu krajnje ozbiljnog udžbeničkog materijala za izbornu administraciju u cjelini. Višestruki su razlozi za takvu ocjenu. U pitanju je, prije svega, činjenica da se ovim pitanjima, do ovog Praktikuma, nikada ranije niko nije bavio na ovako koncipiran način. Naravno, ne smije se izgubiti iz vida ranija aktivnost Centrale izborne komisije Bosne i Hercegovine, kao i nekih nevladinih organizacija, na pripremi za svaki izborni ciklus odgovarajućih priručnika za rad pojedinih dijelova izborne administracije. Međutim, ovaj put se radi o literaturi koja na jednom mjestu, na sveobuhvatan, cjelovit, ali istovremeno dovoljno jasan, precizan i koncizan način predstavlja putokaz za praktičnu primjenu Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, svih relevantnih podzakonskih akata i bogate izborne prakse.

Praktikum sa svojim sadržajem na jedan potpuno nov i rijetko konzekventan način predstavlja nezaobilaznu literaturu, ne samo za izbornu komisiju osnovne izborne jedinice, kako je naslovljen, već i za sve druge segmente izborne administracije u najširem smislu. Pri tome se misli na tijela nadležna za izbor i imenovanje izbornih komisija, članove izbornih komisija, članove biračkih odbora, političke subjekte i njihove izborne štabove, kandidate na izborima, izborne posmatračice i nevladine organizacije uključene u nadgledanje izbornog procesa. Praktikum može poslužiti kao veoma korisno štivo i za sve ostale – neovisno o tome radi li se o običnim čitateljima ili onima kojima su znanja o izbornom procesu potrebna iz profesionalnih razloga.

Praktikum kreće od početne obrade postupka izbora, imenovanja i razrješenja izborne komisije osnovne izborne jedinice, pa preko nadležnosti izborne komisije, zaštite izbornog prava, dolazi do izbornog dana i unosa obrade i kontrole izbornih rezultata. Kroz cijeli svoj sadržaj Praktikum je prožet vrlo efektivnim ilustracijama pojedinih izbornih radnji i procesa, koje pomažu njihovom boljem i lakšem razumijevanju i provođenju. Također, vrlo korisno je i izdvajanje kratkih, ali važnih napomena uz svaki segment Praktikuma. Čak se čini da bi, za one iskusnije izborne administracije, samo grupiranje ovih kratkih i važnih napomena bilo od iznimne koristi.

Sadržaj Praktikuma vjerno odražava cilj i vrstu ove literature, sažeci su ustrojeni korektno i konkretno, svi koraci u izbornom procesu su primjereno prikazani i ispravno protumačeni, reference na odgovarajuće odredbe propisa date su u fusnotama na svim važnim mjestima.

Zbog naglašene složenosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, jedini način da svaki izborni funkcioner na pravilan način izvrši dodijeljenu dužnost jeste da se u svom radu dosljedno pridržava propisanih procedura. To je često zahtjevan i nimalo lak zadatak i svako napuštanje ovih procedura, improvizacija ili traženje, „svojih“ rješenja, vodi neminovno u grešku koja može imati vrlo ozbiljne negativne posljedice u pogledu vjerodostojnosti izbornih rezultata, ali i za pojedinca u izornoj administraciji zbog snošenja posljedica učinjene greške.

Nakon izdavanja ovog Praktikuma, može se ustvrditi da će svaki izborni funkcioner, koji ga posjeduje i postupa na način u njemu opisan, sasvim sigurno dobro obaviti svoj posao i izbjeći greške u svom radu. Ipak, treba naglasiti kako ovo i dalje ne isključuje obavezu poznavanja odredbi Izbornog zakona Bosne i Hercegovine i relevantnih podzakonskih propisa i kontinuiranu edukaciju.

Zvonko Mijan, Općinska izborna komisija Centar Sarajevo

I. NADLEŽNOST, KOORDINACIJA, NADGLEDANJE I REGULIRANJE ZAKONITOSTI RADA IZBORNIH KOMISIJA

Historijski posmatrano organizacija i provođenje izbora u Bosni i Hercegovini utvrđena je Aneksom 3. Sporazum o izborima u kojem je navedeno: *“S ciljem promoviranja slobodnih, poštenih i demokratskih izbora i postavljanja temelja reprezentativne uprave te osiguranja postepenog postizanja demokratskih ciljeva u cijeloj Bosni i Hercegovini, u skladu s odgovarajućim dokumentima Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi, Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska («strane») sporazumjele su se kako slijedi:*

Član I: Uvjeti za demokratske izbore

Strane su obavezne osigurati uvjete za organizaciju slobodnih i poštenih izbora, posebno politički neutralan ambijent; obavezne su štiti i primjenjivati pravo tajnog glasanja bez straha ili zastrašivanja; obavezne su osigurati slobodu izražavanja i štampe; obavezne su omogućiti i poticati slobodu udruživanja (uključujući političke stranke); obavezne su osigurati i slobodu kretanja.“

Pored navednog, odredbama člana 5. Stalna izborna komisija, Aneksa 3. propisano je: *“Strane su saglasne osnovati stalnu izbornu komisiju, koja će biti odgovorna za provođenje budućih izbora u Bosni i Hercegovini.“*¹

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine u novembru 2001. godine usvojila je Izborni zakon Bosne i Hercegovine kojim se uređuje izbor članova i delegata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine, te principi koji važe za izbore na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.²

Zakonom je utvrđeno da je Centralna izborna komisija BiH nezavisno tijelo koje podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čije ovlasti iz nje proizilaze. Centralna izborna komisija BiH, pored ostalog, ima sljedeće nadležnosti/ovlasti:

- koordinira, nadgleda i regulira zakonitost rada svih izbornih komisija i biračkih odbora u skladu sa Izbornim zakonom BiH
- donosi administrativne propise za provođenje Izbornog zakona BiH
- obavještava izbornu komisiju ili birački odbor ili bilo koje drugo tijelo nadležno za provođenje izbora da ne postupaju u skladu s odredbama ovog Zakona, ili da ih krše, i nadležnom tijelu nalaže poduzimanje odgovarajućih mjera
- obavlja sve druge poslove utvrđene zakonom.³

U skladu sa navedenim, Centralna izborna komisija BiH usklađuje rad svih izbornih komisija na način da donosi propise o provođenju Izbornog zakona BiH, prati putem dostavljenih izvještaja postupanja izbornih komisija, daje instrukcije o specifičnim aktivnostima, te utvrđuje radnje i rokove za izvršenje izbornih radnji. Ovakvu nadležnost Centralne izborne komisije BiH potvrdio je i Ustavni Sud Bosne Hercegovine odlukom donesenom 26. maja 2012. godine.⁴

¹ Opći okvirni sporazum za mir u Bosni Hercegovini, Izvor: http://www.ohr.int/?page_id=1252.

² Član 1.1 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

³ *Ibid.*, Član 2.9.

⁴ Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po apelaciji S. T. (“Službeni glasnik BiH“, broj 63/12).

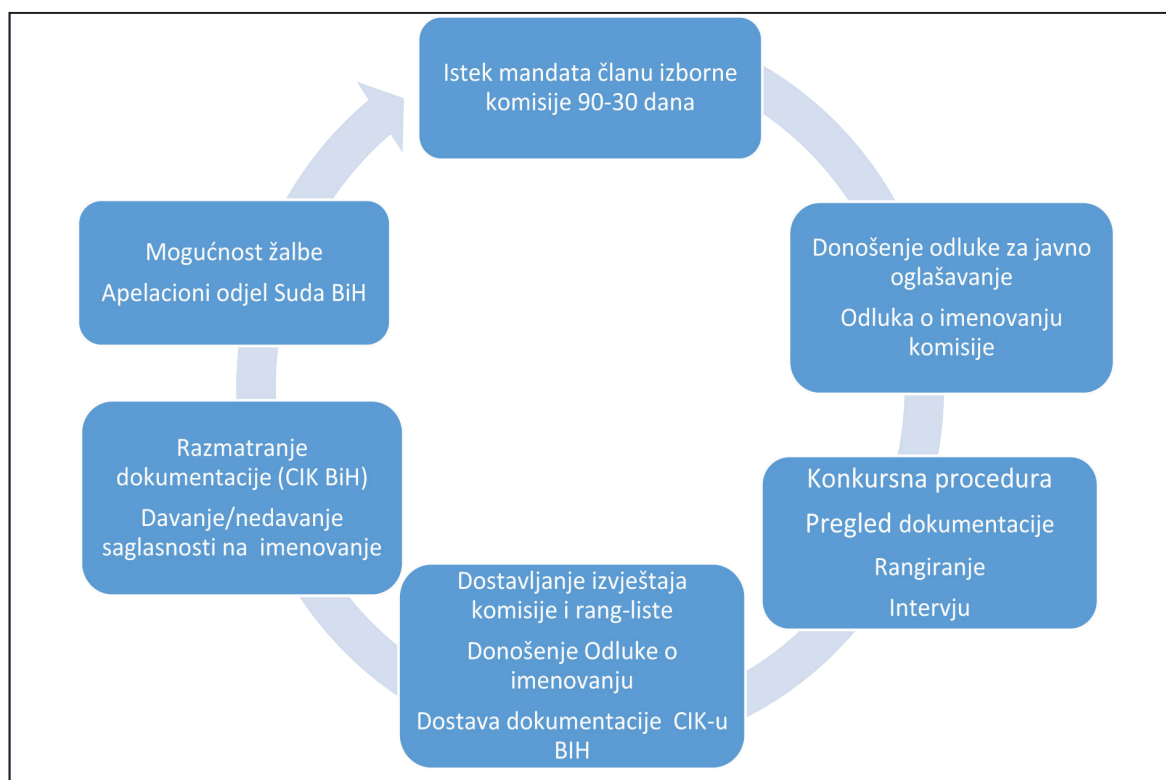
II. POSTUPAK IZBORA, IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA IZBORNE KOMISIJE OSNOVNE IZBORNE JEDINICE

2.1 Postupak javnog oglašavanja upražnjenih pozicija izbornih komisija

Članovi izbornih komisija imenuju se putem javnog oglasa. Javni oglas raspisuje općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/grada u roku od 90 dana prije dana isteka mandata, a u izbornoj godini 30 dana prije dana isteka mandata člana izborne komisije, te ga objavljuje u printanim, elektronskim medijima ili na neki drugi pogodan način.

Osnovni elementi koje bi trebao sadržavati javni oglas su:

- Pravna osnova za raspisivanje javnog oglasa⁵
- Broj članova koji se traži i period na koji se imenuju članovi izbornih komisija⁶
- Uslove koje treba ispunjavati član izborne komisije⁷
- Naznaku o obaveznoj multietničnoj i spolnoj zastupljenosti⁸
- Koje osobe ne mogu biti članovi izborne komisije⁹
- Obavezna dokumentacija koju su kandidati dužni priložiti
- Datum zatvaranja javnog oglasa i način dostave prijave na javni oglas.

Shema 1. Prikaz radnji za imenovanje članova izbornih komisija

⁵ Član 2.12 stav (5) Izbornog zakona BiH.

⁶ *Ibid.*, Član 2.12.

⁷ *Ibid.*, Član 2.2.

⁸ *Ibid.*, Član 2.2 stav (4) i 2.12.

⁹ *Ibid.*, Član 2.3.

U izbornom periodu općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/grada imenuje zamjenskog člana izborne komisije bez javnog oglašavanja najkasnije u roku od sedam (7) dana od prestanka mandata (člana 2.15 IZ BiH), a i na ovo imenovanje potrebna je saglasnost CIK BiH.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO- DOBOJSKI KANTON
OPĆINA KAKANJ
Općinsko vijeće**

Na osnovu člana 2.12 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 04/04, 20/04, 25/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), člana 7. Uputstva o utvrđivanju kvalifikacija, broja i imenovanju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 57/17, 60/17 i 10/18) i člana 1. Odluke o objavljivanju javnog oglasa za imenovanje članova Općinske izborne komisije ("Službene novine Općine Kakanj", broj: 4/18), Općinsko vijeće Kakanj objavljuje

JAVNI OGLAS
za imenovanje članova Općinske izborne komisije Kakanj

I

Objavljuje se javni oglas za imenovanje 2 (dva) člana Općinske izborne komisije. Članove Općinske izborne komisije imenuje Općinsko vijeće, uz saglasnost Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine na period od 7 (sedam) godina, od dana imenovanja.

Kandidat za člana Općinske izborne komisije treba ispunjavati sljedeće opće uslove:

1. da je osoba sa pravom glasa;
2. da je osoba sa odgovarajućom stručnom spremom.

II

(1) Pored uslova iz tačke I ovog oglasa, osoba koja je kandidat za člana Općinske izborne komisije mora ispunjavati sljedeće posebne uslove:

- a) da ima prebivalište na području općine Kakanj;
- b) da ima završen fakultet, VII/1 stepen stručne spreme ili završen fakultet Bolonjskog sistema studiranja sa najmanje 180 ETCS i
- c) da posjeduje iskustvo u provođenju izbora.

(2) Pod iskustvom u provođenju izbora podrazumijeva se:

- a) članstvo u izbornoj komisiji i
- b) članstvo u biračkom odboru na izborima obuhvaćenim Izbornim zakonom BiH.

(3) Izuzetno od odredbi tačke II (1) a), član izborne komisije može biti lice sa prebivalištem iz druge općine ukoliko nema kandidata sa prebivalištem u općini Kakanj.

(4) Izuzetno od odredbi tačke II (1) c), član izborne komisije može biti osoba koja ima VII/1 stepen stručne spreme, završen pravni fakultet, odnosno završen pravni fakultet Bolonjskog sistema studiranja sa najmanje 180 ETCS, bez izbornog iskustva navedenog u tački II, stav 2.

III

(1) Sastav općinske izborne komisije mora biti multietničan tako da odražava zastupljenost konstitutivnih naroda, uključujući i ostale vodeći računa o posljednjem popisu stanovništva provedenom na državnom nivou.

(2) U sastavu izborne komisije nastojeće se obezbijediti zastupljenost spolova u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

IV

U skladu sa članom 2.3 Izbornog zakona BiH, za člana Općinske izborne komisije ne može biti imenovana osoba:

1. koja se ne može kandidirati u smislu odredbi članova 1.6, 1.7 i 1.7a Izbornog zakona BiH;
2. koja je član najvišeg izvršno-političkog organa političke stranke ili koalicije (predsjednik, potpredsjednik, generalni sekretar ili član izvršnog odbora ili glavnog odbora);
3. koja je nosilac izabranog mandata ili je član izvršnog organa vlasti, osim u slučajevima predviđenim članom 2.12 stav (4) Izbornog zakona BiH;
4. koja je kandidat za izbore za bilo koji nivo vlasti;
5. kojoj je izrečena kazna za radnju koja predstavlja težu povredu izbornih zakona ili propisa za koju je lično odgovorno, u posljednje četiri godine, računajući od dana pravosnažnosti odluke.

Član Općinske izborne komisije ne može biti zastupnik, odnosno punomoćnik političkog subjekta koji učestvuje na izborima, niti lice koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci ili duže.

VI

Uz prijavu na javni oglas potrebno je dostaviti sljedeću dokumentaciju:

1. kraću biografiju;
2. ovjerenu diplomu o stečenoj stručnoj spremi kandidata;
3. dokaz o posjedovanju iskustva kandidata u provođenju izbora;
4. ovjerenu fotokopiju lične karte;
5. uvjerenje o prebivalištu izdato od nadležnog organa, ne starije od tri mjeseca;
6. svojeručno potpisanu i od nadležnog organa ovjerenu izjavu o nepostojanju smetnji iz tačke IV ovog javnog oglasa (član 2.3 Izbornog zakona BiH);
7. izjavu o nacionalnom izjašnjenju kandidata - imenovanog člana izborne komisije sa posljednjeg popisa stanovništva u BiH, svojeručno potpisanu i ovjerenu od nadležnog organa;
8. svojeručno potpisanu i od nadležnog organa ovjerenu izjavu o nepostojanju smetnji iz tačke V ovog javnog oglasa (član 2.12 stav (7) Izbornog zakona BiH), odnosno da osoba koja je kandidat za člana Općinske izborne komisije nije zastupnik, odnosno punomoćnik političkog subjekta koji učestvuje na izborima, niti lice koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci i duže.
9. popunjen Upitnik o podacima kandidata - imenovanog člana izborne komisije.

VII

Ovaj javni oglas će se objaviti u dnevnim novinama "Oslobođenje", na web stranici Općine Kakanj (www.kakanj.com.ba) i oglasnoj ploči Općine.

Obrasci izjava iz tačke VI, pod rednim brojem 6., 7. i 8. te Upitnik pod rednim brojem 9. kandidati mogu preuzeti u prijemnoj kancelariji Općine Kakanj.

Rok za podnošenje prijave je 8 dana od dana objave u dnevnim novinama "Oslobođenje".

Prijavu na ovaj javni oglas dostaviti preporučeno poštom, ili na protokol Općine, u zatvorenoj koverti sa naznakom:

**"JAVNI OGLAS ZA IMENOVANJE ČLANA OPĆINSKE IZBORNE KOMISIJE - NE OTVARAJ" na sljedeću adresu:
OPĆINA KAKANJ, KOMISIJA ZA IZBOR I IMENOVANJA, Ulica branilaca, 72 240 Kakanj.**

Po zatvaranju javnog oglasa, Komisija za izbor i imenovanja izvršit će klasifikaciju kandidata na one koji ispunjavaju uvjete tražene javnim oglasom i na one koji ne ispunjavaju uvjete javnog oglasa. Komisija će obaviti intervju, nakon čega će sačiniti rang-listu sa redoslijedom kandidata prema uspjehu postignutom na intervjuu i istu dostaviti Općinskom vijeću.

Neblagovremene prijave neće biti razmatrane.

OPĆINSKO VIJEĆE

Slika 1. Primjer Javnog oglasa za imenovanje člana izborne komisije

2.2 Rad komisije za izbor

Općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/grada za provođenje javnog oglasa imenuje komisiju. Broj članova i sastav komisije utvrđuje općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/ grada vodeći računa da imenuje osobe koje su upoznate sa izbornim procesom te da oni ne učestvuju kao kandidati u javnom oglasu.

Komisija svoj rad organizira u sjednicama, te je obavezna donijeti Poslovnik o radu i izvršiti izbor rukovodstva. O održanim sjednicama komisija sačinjava zapisnik.

Zadatak konkursne komisije je:

- po zatvaranju javnog oglasa, konkursna komisija će izvršiti klasifikaciju kandidata na one čija je prijava potpuna, blagovremena i koji ispunjavaju tražene uvjete i one koji ne ispunjavaju uvjete
- potom se sačinjava pisani izvještaj koji sadrži sve relevantne podatke za svakog kandidata koji se javio na javni oglas uz obrazloženje
- sa kandidatima koji ispunjavaju uvjete javnog oglasa, konkursna komisija obavlja usmeni razgovor (intervju), prema prethodno utvrđenim kriterijima, o čemu se sačinjava zapisnik sa tačno navedenim pitanjima koja su postavljena kandidatu uz komentar komisije da li je odgovorio zadovoljavajuće ili ne
- nakon toga se vrši bodovanje i sačinjava rang-lista sa redoslijedom kandidata prema uspjehu (ukupnom broju bodova), postignutom na usmenom razgovoru.

Komisija izvještaj o svom radu sa rang-listom dostavlja nadležnom tijelu na odlučivanje.¹⁰

Važno!!!

- Nepotpune i neblagovremene prijave komisija neće uzeti u razmatranje.
- Prigovori na rad konkursne komisije se upućuju općinskom vijeću/skupštini općine.

2.3 Uvjeti za imenovanje člana izborne komisije

Uvjeti i kriteriji za imenovanja člana izborne komisije utvrđeni su Izbornim zakonom BiH i Uputstvom o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova komisija osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

U skladu sa navednim, da bi osoba bila član izborne komisije potrebno je da ispunjava sljedeće opće uvjete:

- da je osoba sa pravom glasa,
- da posjeduje odgovarajuću stručnost i iskustvo u provođenju izbora.¹¹

¹⁰ Član 7. Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

¹¹ Član 2.2 Izbornog zakona BiH i član 2. stav (1) Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

Pod iskustvom u provođenju izbora podrazumijeva se:

- članstvo u izbornoj komisiji, i
- članstvo u biračkom odboru na izborima obuhvaćenim Izbornim zakonom u BiH.¹²

Pored općih uvjeta član izborne komisije mora ispunjavati i posebne uvjete:

- da ima prebivalište u općini/gradu za koju se imenuje izborna komisija,
- da ima završen fakultet, VII/1 stepen stručne spreme ili završen fakultet Bolonjskog sistema studiranja sa najmanje 180 ETCS.

Izuzetno:

- član izborne komisije može biti osoba sa prebivalištem iz druge općine, ukoliko nema kandidata sa prebivalištem u općini/gradu u kojoj se imenuje izborna komisija, koji ispunjava uvjete tražene javnim oglasom
- član izborne komisije može biti lice koje ima VII/1 stepen stručne spreme, završen Pravni fakultet, odnosno završen Pravni fakultet Bolonjskog sistema studiranja s najmanje 180 ETSC
- član izborne komisije može biti lice koje ima završenu višu školu, odnosno VI stepen stručne spreme ukoliko se radi o općini/gradu koja ima manje od 1000 birača upisanih u Centralni birački spisak ili ako je potrebno ispoštovati odredbe člana 2.14 stav (1) Izbornog zakona BiH.¹³

Važno!!!

Član izborne komisije ne može biti osoba:

- koja se ne može kandidirati u smislu odredbi članova 1.6, 1.7 i 1.7a ovog zakona
- koja je član najvišeg izvršno-političkog tijela političke stranke ili koalicije (predsjednik, potpredsjednik, generalni sekretar ili član izvršnog odbora ili glavnog odbora)
- koja je nosilac izabranog mandata ili je član izvršnog tijela vlasti, osim u slučajevima predviđenim članom 2.12 stav 4. ovog Zakona
- koja je kandidat za izbore za bilo koji nivo vlasti, i
- kojoj je izrečena kazna za radnju koja predstavlja težu povredu izbornih zakona ili propisa za koju je lično odgovorno, u posljednje četiri (4) godine, računajući od dana pravosnažnosti odluke
- Centralna izborna komisija BiH odlučuje da li težina povrede ili lična odgovornost čine osobu nepodobnom da bude član izborne komisije.¹⁴

¹² Član 2. stav (3) Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

¹³ *Ibid.*, Član 2. stav (3) i (4).

¹⁴ Član 2.3 Izbornog zakona BiH.

Pored navedenih uvjeta koje treba ispunjavati član izborne komisije, općinsko vijeće/skupština općine prilikom imenovanja člana izborne komisije vodi računa o dva aspekta koji se odnose na sastav komisije¹⁵:

- sastav izborne komisije je multietničan
- u sastavu izborne komisije nastojat će se osigurati ravnopravna zastupljenost spolova.

2.4 Nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u postupku imenovanja

Imenovanje članova izbornih komisija vrši općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/grada uz saglasnost Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.¹⁶ Nakon provođenja procedure javnog oglašavanja, te donošenja odluke/rješenja, kompletna dokumentacija o provođenju postupka izbora člana izborne komisije dostavlja se Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine na davanje saglasnosti.

Obavezna dokumentacija koja se dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH:

- Odluka/rješenje nadležnog organa
- Odluka o imenovanju komisije
- Javni oglas
- Dokaz o objavi javnog oglasa
- Izvještaj konkursne komisije
- Zapisnici konkursne komisije
- Rang-lista sa obavljenog intervjua
- Dokumentacija za kandidata (popunjen upitnik, dokaz o stručnoj spremi, dokaz o izbornom iskustvu, izjave, potvrde i dr.)¹⁷

Važno!!!

- Odluku o imenovanju donosi općinsko/gradsko vijeće/skupština općine/grada uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH.
- Mandat člana izborne komisije počinje teći od dana davanja saglasnosti Centralne izborne komisije BiH na odluku/rješenje o imenovanju.
- Ukoliko općinsko vijeće/skupština općine ne izvrše imenovanje člana izborne komisije u roku od 30 dana, Centralna izborna komisija BiH može izvršiti imenovanje novog člana izborne komisije.

¹⁵ *Ibid.*, Član 2.14 .

¹⁶ *Ibid.*, Član 2.12 stav (5).

¹⁷ Član 10. Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

SUDSKA PRAKSA:

Odbijanje saglasnosti Centralne izborne komisije BiH na imenovanje člana Izborne komisije.

Za člana Izborne komisije ne može biti imenovano lice koje je kandidat za izbore za bilo koji nivo vlasti.

Iz obrazloženja:

Apelaciono vijeće smatra da je odredba člana 2.3. stav 1. tačka 4. Izbornog zakona BiH potpuno jasna i precizna, i da ne ograničava svoju primjenu na izborni period u smislu odredbe člana 1.1a stav 1. tačka 12. Izbornog zakona BiH, kao što smatra žaliteljica. Navedena odredba propisuje da za člana izborne komisije ne može biti imenovano lice koje je kandidat za izbore za bilo koji nivo vlasti. Nesporno je da se N.K. nalazio na kandidatskoj listi u svojstvu kandidata u ime političkog subjekta S. R. S. na Lokalnim izborima 2012. godine, za Skupštinu općine P., kao i da je navedenu listu ovjerala Centralna izborna komisija BiH. Nakon izvršene ovjere kandidatskih lista, u smislu odredbe člana 4.21 stav 4. Izbornog zakona BiH, politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne mogu mijenjati kandidatsku listu sve do isteka mandata tijela. To iz razloga što ako mandat kandidata sa liste političke stranke prestane u skladu sa članom 1.10 Izbornog zakona, mandat se dodjeljuje sljedećem kandidatu u skladu sa članom 13.5. stav 4. Izbornog zakona, a sve u cilju osiguranja kontinuiteta rada tijela vlasti u slučaju prestanka mandata izabranom nosiocu mandata. Stoga i ne stoji tvrdnja žalitelja da je svojom izjavom da se više nije kandidirao na izborima, i da se unaprijed odrekao mogućnosti da bude odbornik, izrazio svoj stav da odustaje od kandidature za odbornika, jer je takva izjava irelevantna. Ovakav stav je apelaciono odjeljenje već ranije zauzelo u predmetima: SI 3 Iž 019595 15 Iž po žalbi SO Lj., SI 3 Iž 013180 13 Iž donesenim po žalbi G. D., te broj SI 3 Iž 013785 13 Iž donesenim po žalbi O. V. i Općinskog vijeća Z. o nedavanju saglasnosti na imenovanje članova izborne komisije.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: SI 3 Iž 019745 15 Iž od 12. 10. 2015. godine)¹⁸

2.5 Postupak razrješenja člana izborne komisije

Članu izborne komisije prestaje mandat u slučaju da: istekne zakonski rok na koji je imenovan, podnese ostavku, umre, bude spriječen obavljati funkciju, ne može obavljati funkciju zbog nespojivosti dužnosti ili bude smijenjen sa dužnosti člana izborne komisije.

U slučaju razrješenja članova izbornih komisija, općinsko vijeće/skupština općine pribavlja prethodnu saglasnost od Centralne izborne komisije BiH.¹⁹

Kada je član izborne komisije duže odsutan iz opravdanih razloga (bolest, školovanje, stručno usavršavanje i dr.), član se ne razrješava, već se na njegovo mjesto imenuje zamjenski član izborne komisije.²⁰

Ako članu izborne komisije mandat istječe u izbornom periodu, mandat se produžava do potvrđivanja rezultata izbora. Mandat zamjenskog člana traje do povratka redovnog člana izborne komisije.²¹

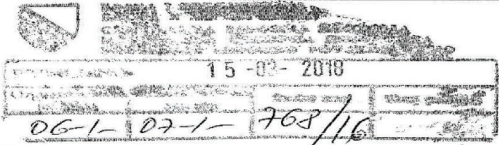
¹⁸ Bilten sudske prakse 5/2015.

¹⁹ Član 2.16 stav (1) Izbornog zakona BiH.

²⁰ *Ibid.*, Član 2.16 stav (2).

²¹ *Ibid.*, Član 2.15 stav (4).

Sudska praksa – Obavezan multietničan sastav izborne komisije, član 2.14 Izbornog zakona BiH.

Bosna i Hercegovina		Bosna i Hercegovina
Sud Bosne i Hercegovine Sud Bosne i Hercegovine		
05-1- <i>[Signature]</i>		
Broj: S1 3 Iž 028025 18 Iž Sarajevo, 13.03.2018.godine		
		
<p>Sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću Apelacionog odijeljenja sastavljenom od sudija dr Branka Moraita, predsjednika vijeća, Mirsade Džindo i Zvezdane Antonović, članova vijeća, odlučujući o žalbi [redacted], izjavljenoj protiv rješenja Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, broj: 06-1-07-1-768/16 od 15.02.2018.godine, u nejavnoj sjednici, održanoj dana 13.03.2018.godine, donio je</p>		
R J E Š E N J E		
<p>Žalba [redacted] se uvažava, poništava se rješenje Centralne izborne komisije broj: 06-1-07-1-768/16 od 15.02.2018. godine i predmet vraća Centralnoj izbornoj komisiji BiH na ponovni postupak donošenja odluke.</p>		
O b r a z l o ž e n j e		
<p>Rješenjem Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, broj: 06-1-07-1-768/16 od 15.02.2018.godine, data je saglasnost na rješenje Općinskog vijeća [redacted] broj: 01-05-32/18 od 29.01.2017.godine, kojim se na dužnost člana Općinske izborne komisije [redacted] imenuje [redacted], član.</p>		
<p>Dakle, davanjem saglasnosti na imenovanje [redacted] na mjesto člana Općinske izborne komisije [redacted] došlo je do toga da su sva tri imenovana člana imenovana iz reda [redacted] naroda, čime je direktno povrijeđen član 2.14 stav 1. Izbornog zakona BiH kojim je izričito propisano da sastav Izborne komisije je multietničan, tako da odražava zastupljenost konstitutivnih naroda, uključujući i ostale, u izbornoj jedinici za koju se organ nadležan za provođenje izbora osniva, vodeći računa o posljednjem popisu stanovništva provedenom na državnom nivou. Stavom 2. navedene odredbe je nadalje propisano da ako sastav Izborne komisije ne bude u skladu sa stavom 1. ovog člana, CIK BiH poništiti će imenovanje članova i o tome izvjestiti organ nadležan za imenovanje, a organ nadležan za imenovanje će u roku od 15 dana od dana donošenja odluke CIK BiH izvršiti ponovno imenovanje organa, u skladu sa kriterijem iz stava 1. ovog člana.</p>		
<p>Odlučna činjenica je ta da je pored kandidata koji su se izjašnjavali kao [redacted] i koji su ispunjavali uslove za imenovanje bilo i kandidata druge nacionalnosti koji su takođe ispunjavali tražene uslove za imenovanje, što znači da je povrijeđena odredba člana 2.14. Izbornog zakona kojom je imperativno propisano da sastav izborne komisije mora biti multietničan.</p>		
<p>Iz navedenih razloga valjalo je žalbu tužitelja usvojiti i osporeno rješenje poništiti i vratiti na ponovni postupak, uz napomenu tuženoj da se postupak imenovanja okonča u smislu odredbe člana 2.14 stav 1. i člana 2.12. stav 5. Izbornog zakona BiH.</p>		

Slika 2. Odluka Suda BiH broj: S1 3 Iž 028025 18 Iž od 13.03.2018. godine

Sudska praksa – Primjena posljednjeg popisa stanovništva u pogledu nacionalne strukture općine

Bosna i Hercegovina		Босна и Херцеговина	
			
Sud Bosne i Hercegovine Суд Босне и Херцеговине		PRIMLJENO: 20 -07- 2017 05-1-07-1-117/17	

Broj: S1 3 Iž 025832 17 Iž
Sarajevo, 18.07.2017. godine

Sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u apelacionom upravnom vijeću sastavljenom od sudija, Srete Crnjak, predsjednika vijeća, Dinke Bečlagić-Covrk i Vesne Trifunović, članova vijeća, odlučujući o žalbi Predsjednika Skupštine opštine [ ] [ ] izjavljenoj protiv odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, broj: 05-1-07-1-117/17 od 04.07.2017. godine, u pravnoj stvari imenovanja predsjednika i člana Opštinske izborne komisije [ ], u nejavnoj sjednici održanoj dana 18.07.2017. godine, donio je

RJEŠENJE

Žalba se odbija.

Obrazloženje

Odlukom Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, broj i datum navedeni u uvodu, nije data saglasnost zbog čega je i poništeno je rješenje Skupštine opštine [ ] broj: 01-022-52/17 od 21.06.2017. godine kojim je na dužnost u članstvu Opštinske izborne komisije [ ] imenovana [ ] kao predsjednica i članica.

Ne mogu se prihvatiti žalbeni navodi kojim se ukazuje na nepravilno utvrđeno činjenično stanje u pogledu nacionalne strukture stanovnika opštine [ ] na osnovu centralne baze podataka koju vodi MUP RS [ ] s obzirom da se popis stanovništva u BiH jedino može cijeniti u skladu sa odredbom člana 2.14 stav 1. Izbornog zakona BiH, prema posljednjem provedenom popisu stanovništva provedenom na državnom nivou, a to je popis iz 2013. Godine (Sl.glasnik BiH, broj 60/16). Osim toga, navedene povrede bi mogle pored onemogućavanja provjere nadležnih organa da li kandidati ispunjavaju opšte i posebne uslove, dovesti i kandidate u neravno pravan položaj.

S obzirom na navedeno, po ocjeni ovog vijeća, pobijana odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine je pravilna i zakonita, a žalba neosnovana pa je istu, primjenom odredbe člana 81. stav 1. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 19/02 do 74/10) valjalo odbiti.

Slika 3. Odluka Suda BiH broj: S1 3 Iž 025832 17 Iž od 18.07.2017. godine

III. NADLEŽNOSTI IZBORNE KOMISIJE

3.1 Organizacija rada izborne komisije i postupak odlučivanja

Izborne komisije u svom radu moraju se pridržavati principa nezavisnosti i nepristranosti.²² Rad izborne komisije organizira se kroz sjednice. Sjednice izbornih komisija su javne, te su izborne komisije dužne osigurati da javnost bude blagovremeno obavještena o održavanju sjednica. Za administrativno-tehničke poslove izborna komisija može imati sekretara izborne komisije. Način i organizaciju rada izborna komisija uređuje Poslovníkom o radu izbornih komisija.

Poslovník o radu obavezno sadrži:

- način sazivanja sjednice, predsjedavanje sjednicom
- utvrđivanje dnevnog reda za sjednicu
- način odlučivanja i donošenja odluka na sjednici
- održavanje reda na sjednici
- vođenje zapisnika sa sjednice i način njihovog dostavljanja članovima izborne komisije, čuvanje službenih materijala izborne komisije i način njihovog arhiviranja i
- sva druga pitanja u vezi sa osiguranjem efikasnog i zakonitog rada izborne komisije.²³

U cilju organizacije izbornih aktivnosti, izborne komisije donose Akcioni plan koji sadrži obavezno podatke: aktivnost/zadatak, odgovornost, vremenski okvir, resurse, saradnju, komunikacija i nepohodna sredstva.

R/B	Aktivnost (Šta će biti urađeno?)	Odgovorost (Ko će uraditi?)	Vremenski okvir (Koji je period realizacije aktivnosti?)	Resursi (Koji su resursi potrebni?)	Saradnja (Ko još treba biti uključen?)	Komunikacija (Na koji način će se komunicirati?)	Nepohodna sredstva (Šta je potrebno od sredstava za realizaciju?)
1.	Izlaganje Privremene biračkog spiska	Svi članovi OIK/GIK	Juni 2018.	Lokacije, Transport	Mjesne zajednice	Sastanci ...	Sitni kancelarijski materijal

Tabela 1. Primjer Akcionog plana

U cilju efikasne i blagovremene realizacije određenih izbornih aktivnosti, izborna komisija može raspodijeliti dužnosti na članove izborne komisije, o čemu donosi odluku.²⁴

²² Član 2.1 stav (2) Izbornog zakona BiH.

²³ Član 3. Uputstvo o načinu rada i izvještavanja izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

²⁴ *Ibid.*, Član 2.

Važno!!!

Odluke izborna komisija donosi natpolovičnom većinom od ukupnog broja članova.²⁵

Član izborne komisije neće učestvovati u donošenju odluke kada taj član ili član njegove uže porodice ima lični ili finansijski interes, ili ako postoji sukob interesa koji može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrano.²⁶

Dokumentaciju koja nastane tokom rada izborne komisije potrebno je čuvati u skladu sa propisima kojim je regulirana ova materija.²⁷

Izborna komisija trajno čuva sljedeću dokumentaciju:

- Rješenja o imenovanju biračkih odbora
- Evidencija o imenovanju članova biračkih odbora
- Evidencije o izdatim certifikatima za uspješnu provjeru znanja
- Knjigu protokola
- Zapisnike sa sjednica izborne komisije.

3.2 Nadležnosti izborne komisije

Nadležnosti izborne komisije utvrđene su Izbornim zakonom i drugim propisima koje je donijela Centralna izborna komisija BiH.

Osnovne nadležnosti izbornih komisija su:

- izlaganje privremenih biračkih spiskova
- određivanje biračkih mjesta
- imenovanja i obuka članova biračkog odbora
- sigurnost i dostava biračkim odborima izbornog materijala za glasanje
- obavještanje birača o svim informacijama neophodnim za provođenje izbora, u skladu sa propisima Centralne izborne komisije BiH
- odgovorna je za uređenje biračkog mjesta i druge tehničke pripreme za izbore
- odgovorna je za pravilno brojanje glasačkih listića na biračkim mjestima i u općinskim centrima za brojanje
- objedinjuje rezultate izbora sa svih biračkih mjesta u općini/gradu i dostavljanje Centralnoj izbornoj komisiji BiH i
- drugi poslovi u skladu sa zakonom i propisima Centralne izborne komisije BiH.²⁸

²⁵ Član 2.18 Izbornog zakona BiH.

²⁶ *Ibid.*, Član 2.1 stav (2)

²⁷ Član 7. Uputstvo o načinu rada i izvještavanja izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini.

²⁸ Član 2.13 Izbornog zakona BiH.

3.3 Finansiranje izborne komisije

Sredstva za provedbu izbora su sredstva za materijalne troškove i sredstva za naknade za rad organa za provođenje izbora.

Sredstva za materijalne troškove su sredstva za osiguranje vršenja ovlaštenja općinskih izbornih komisija iz člana 2.13 i Odluke Centralne izborne komisije BiH, dok su sredstva za naknade za rad organa za provedbu izbora, sredstva utvrđena u članu 2.12 stav (9) i članu 2.19 stava (16) i (17) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Važno!!!

- Svi organi vlasti na svim nivoima i zvaničnici u Bosni i Hercegovini i diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH obavezni su pomagati organima nadležnim za provedbu izbora.²⁹
- U budžetu općine /grada osiguravaju se sredstva za vršenje ovlaštenja izbornih komisija.
- Sredstvima za vršenje ovlaštenja i provedbu izbora samostalno raspolaže u okviru odobrenog budžeta izborna komisija.
- Sredstva za provedbu izbora moraju se osigurati u roku od 15 dana od dana donošenja odluke Centralne izborne komisije BiH.³⁰

Za potrebe blagovremenog planiranja i obezbjeđenja sredstava u budžetu, izborna komisija sačinjava Finansijski plan i dostavlja ga nadležnom organu na usvajanja.

U slučaju da općina/grad ne može obezbjeđiti sredstva entiteti, kantoni dužni su osigurati nedostajuća sredstva.³¹

²⁹ *Ibid.*, Član 2.1 stav (3) .

³⁰ *Ibid.*, Član 1.2 i 1.2 a.

³¹ *Ibid.*, Član 1.2 a stav (2).

Primjer finansijskog plana

OPCINA/GRAD _____

OPĆINSKA/GRADSKA IZBORNA KOMISIJA

Mjesto: _____

Datum: _____

U skladu sa članom 1.2a i članom 2.13 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 52/04, 25/05, 52/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16), izborna komisija osnovne izborne jedinice _____, na sjednici održanoj _____. 20__ godine usvojila je:

FINANSIJSKI PLAN IZBORNE KOMISIJE OSNOVNE IZBORNE JEDINICE _____ ZA 2018. GODINU

1. Naknade i materijalni troškovi izborne komisije

1.1 Naknada za rad predsjednika izborne komisije	___ KM
1.2 Naknada za rad članova izborne komisije	___ KM
1.3 Dnevnice za prisustvovanje obaveznim edukacijama koje organizira Centralna izborna komisija BiH	___ KM
1.4 Troškovi goriva za rad na terenu	___ KM
1.5 Troškovi skladištenja izbornog materijala	___ KM
1.6 Nabavka neophodne opreme	___ KM
Ukupno tačka 1	___ KM

2. Naknade i materijalni troškovi biračkih odbora

2.1 Naknade predsjednicima biračkih odbora	___ KM
2.2 Naknade članovima biračkih odbora	___ KM
2.3 Naknade zamjenicima članova biračkih odbora	___ KM
2.3 Troškovi goriva za potrebe predsjednika biračkih odbora	___ KM
Ukupno tačka 2	___ KM

3. Uređivanje biračkih mjesta

___ KM

4. Zakup privatnog prostora za lokacije biračkih mjesta

___ KM

5. Zakup prostora za održavanje obuke

___ KM

6. Troškovi informiranja

6.1 Štampanje plakata o biračkim mjestima	___ KM
6.2 Radiooglašavanje o procesu izlaganja privremenih biračkih spiskova, određivanja biračke opcije raseljenih lica	___ KM
6.3 Potrebe oglašavanja izborne komisije putem javnih medija (radio, televizija, štampani mediji)	___ KM
Ukupno tačka 6	___ KM

7. Naknada povremeno angažiranim izvršiocima

(poslovi primopredaje izbornog materijala, stručna lica koja
pružaju ispomoc izbornoj komisiji za izvršenje izbornih aktivnosti) ___ KM

8. Nepredviđeni troškovi u visini od 3% od ukupno planiranih sredstava

___ KM

Za realizaciju Općih izbora 2018. godine potrebno je u budžetu općine/grada osigurati:

UKUPNO: ___ KM

Predsjednik izborne komisije

3.4 Izlaganje Privremenih biračkih spiskova

Za potrebe izlaganja izvoda iz Privremenih biračkih spiskova, izborna komisija sačinjava Plan za izlaganje biračkih spiskova, koji sadrži osnovne podatke o lokaciji i vremenu izlaganja izvoda iz Privremenih biračkih spiskova.

Navedeni Plan se dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH najkasnije 125 dana prije dana održavanja izbora.

Izlaganje izvoda iz Privremenih biračkih spiskova vrši se u periodu od 125 do 90 dana prije dana održavanja izbora.

Osnovna svrha navedenog izlaganja je: omogućavanje uvida birača u podatke iz Centralnog biračkog spiska, uočavanje određenih nepravilnosti u podacima o biračima, pokazatelj načina rasporeda ulica po biračkim mjestima, pregled broja birača na pojedinim biračkim mjestima i dr.

U periodu izlaganja birači mogu putem centra za birački spisak i izborne komisije dostaviti uočene primjedbe, kako bi bile otkolunjene prije zaključivanja konačnog biračkog spiska.

<div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> Општинска изборна комисија				
Број: 01-03-05/18 Датум: 31.05.2018. године				
На основу члана 18. став. (1) Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка („Службени гласник БиХ“, број: 29/18), Општинска изборна комисија Модрича, на сједници одржаној 31.05.2018. године, донијела је				
П Л А Н излагања извода из Привременог бирачког списка				
Изводи из Привременог бирачког списка за подручје општине биће изложени у периоду од 09.06. до 09.07.2018. године, на локацијама и то како слиједи:				
1.	Бирачко мјесто	024Б-001		-Просторија МЗ Модрича 1
2.	Бирачко мјесто	024Б-002		-Просторија МЗ Модрича 1
3.	Бирачко мјесто	024Б-003		-ОШ „Свети Сава“Модрича
40.	Бирачко мјесто	024Б-040		-Просторија МЗ Модрича 4
41.	Бирачко мјесто	024Б-041		-Просторија МЗ Добриња
Сви изводи из Привременог бирачког списка за подручје општине Модрича биће изложени у шалтер сали општине Модрича и објављени на веб страници општине Модрича.				
Сврха излагања извода из Привременог бирачког списка је давање на увид података држављанима БиХ с бирачким правом како би могли провјерити и извршити исправку или допуну својих података.				
Бирачи који у периоду излагања извода из Привременог бирачког списка уоче неправилности и погрешне податке имају право да захтијевају њихову исправку, уколико се ради о исправци личних података. Захтјев се подноси органу надлежном за вођење података чија се исправка захтијева.				
Расељена лица која имају бирачко право подносе лично захтјев за одређивање или промјену бирачке опције Централној изборној комисији БиХ путем Центра за бирачки списак у општини Модрича, уколико имају пријављено пребивалиште или боравиште у општини Модрича, најкасније до 24.07.2018. године.				
О трајању и мјесту излагања извода из Привременог бирачког списка и начину одређивања бирачке опције расељених лица јавност ће бити обавијештена путем плаката, које ће бити истакнуте у свим мјесним заједницама, приградским насељеним мјестима и граду Модрича, те објављени путем Радија Републике Српске – Студио Модрича, веб странице општине Модрича и огласне табле општине Модрича.				

Слика 4. План излагања извода из Привременог бирачког списка

3.5 Određivanje biračkih mjesta, podjela biračkih mjesta

Postupak određivanja biračkih mjesta izborna komisija počinje odmah nakon raspisivanja izbora i on obuhvata:

- preliminarno raspoređivanje ulica na biračka mjesta
- konačno utvrđivanje biračkih mjesta
- donošenje odluke o određenim biračkim mjestima i
- određivanje lokacija biračkih mjesta.

Za potrebe određivanja biračkih mjesta izborna komisija se koristi podacima o broju birača u osnovnoj izbornoj jedinici i broju birača u određenoj ulici, te geografskom rasporedu ulica.

Kako bi preliminarno utvrdila broj biračkih mjesta, izborna komisija ukupni broj birača u izbornoj jedinici dijeli sa brojem 800.³²

Primjer 1.

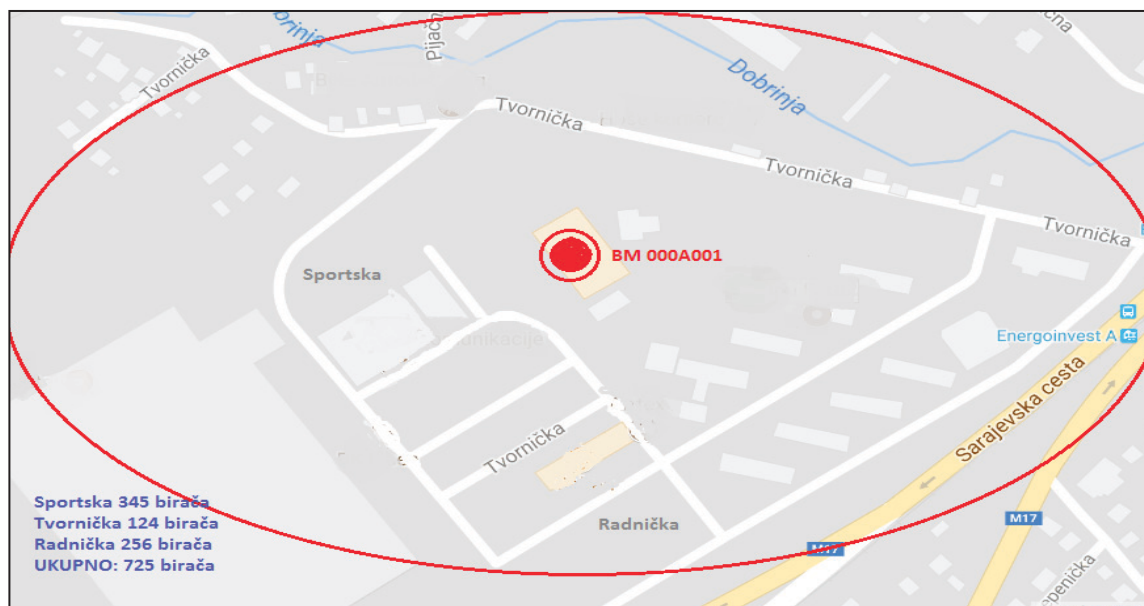
Broj birača 10.000:800 = 12,5 približno 13 biračkih mjesta

Nakon ovog postupka vrši se označavanje na karti područja ulica u neposrednoj blizini koja mogu pripadati zajedničkom biračkom mjestu.

Uvidom u raspored ulica i broj birača u pojedinim ulicama, izborna komisija vrši preliminarno grupiranje ulica prema najbližem biračkom mjestu, vodeći računa o udaljenosti birača od biračkog mjesta.

Po grupiranju ulica na biračkom mjestu, izborna komisija utvrđuje koliki broj birača je raspoređen na biračkom mjestu.

Karta 1. Primjer korištenja mape za određivanje BM

³² Ibid., Član 5.2.

Ukoliko je broj birača veći od dozvoljenog broja propisanog Izbornim zakonom BiH, izborna komisija formira novo biračko mjesto, preraspoređujući kompletnu ulicu ili dio ulice na novo biračko mjesto.

Izuzetno:

Ukoliko ne postoji mogućnost pridruživanja kompletne ulice, iz razloga što sadrži veći broj birača od 1.000, a nema određene kućne brojeve, izborna komisija kompletnu ulicu dodjeljuje jednom biračkom mjestu. Navedeno biračko mjesto će izborna komisija podijeliti na više biračkih mjesta abecedno/azbučno na A, B ... itd..

Primjer 2.

Radnička ulica broji 1365 birača i nema određene kućne brojeve, te se pridružuje jednom biračkom mjestu 000A001, nakon toga se vrši potpodjela biračkog mjesta na A i B biračko mjesto 000A001A (prezimana koja počinju od A-K) i 000A001B (prezimana koja počinju od L-Ž) abecedno/azbučno. Ovaj postupak se odvija kroz aplikacije "Pasivna registracija" i "CBS", koji su dio Jedinstvenog izbornog informacionog sistema Bosne i Hercegovine (JIIS BiH).

Važno!!!

Na biračkom mjestu u pravilu ima do 800 birača, a taj broj ne može biti i veći od 1.000.³³

Poslije izvršenog raspoređivanja ulica na biračko mjestu, putem aplikacije "Pasivna registracija" vrši se unos/otvaranje biračkih mjesta.

Otvorenom biračkom mjestu pridružuje se ulice prema preliminarnom rasporedu koji je urađen u prethodnim koracima.

Nakon što je izborna komisija izvršila unos svih ulica na biračka mjesta provjerava broj birača na njima, te donosi odluku o određenim biračkim mjestima.

Izborne komisije ovu aktivnost rade u periodu od dana raspisivanja izbora do 65 dana prije dana održavanja izbora.

Navedena biračka mjesta koristit će se za postupak žrijebanja članova biračkih odbora, te za izradu Izvoda iz Centralnog biračkog spiska.

Najkasnije 15 dana prije dana raspisivanja izbora, izborna komisija utvrđuje lokaciju biračkog mjesta, te objavljuje koja su biračka mjesta određena za glasanje.³⁴

³³ *Ibid.*, Član 5.2 stav (1).

³⁴ *Ibid.*, Član 5.1 stav (5).

Važno!!!

Biračko mjesto se ne može nalaziti u vjerskom objektu, zgradi tijela vlasti, zgradi koja je vlasništvo političke stranke ili u kojoj je sjedište političke stranke, zgradi koja je korištena kao mjesto za mučenja ili zlostavljanja, ili mjestu gdje se služi ili konzumira alkohol.³⁵

- Centralna izborna komisija BiH može promijeniti lokaciju biračkog mjesta ako utvrdi da nije pogodna za glasanje.³⁶

3.6 Imenovanje i obuka članova biračkih odbora

U biračkim odborima zastupljeni su predstavnici političkih subjekata koji su ovjereni za učešće na izborima u izornoj jedinici u kojoj se imenuju birački odbori, primjenjujući sistem žrijebanja koji je provela Centralna izborna komisija BiH u skladu sa članom 5.15 stav (2) Izbornog zakona BiH.

Centralna izborna komisija BiH najkasnije 60 dana prije dana održavanja izbora dostavlja izbornim komisijama osnovnih izbornih jedinica spisak političkih subjekata i omjer zastupljenosti u biračkim odborima prema rezultatima javno provedenog ždrijeba.³⁷

Pozicija utvrđena žrijebom	Lista ovjerenih političkih subjekata za osnovnu izbornu jedinicu	Omjer zastupljenosti u dodjeli mjesta u BO
1.	Stranka A	1/1
2.	Stranka B	1/1
3.	Koalicija X	1/1
4.	NK Z	1/1
Do .... N	.....	.....

Tabela 2. Poredak i zastupljenost političkih subjekata

Izborna komisija za potrebe dodjele biračkih mjesta priprema tabelu biračkih mjesta u svojoj izornoj jedinici sa poretkom od početnog biračkog mjesta koje nosi oznaku XXXA001... itd.

BM	Broj članova BO	Dodjela mjesta u biračkom odboru					Krug dodjele mjesta
XXXA001	3						
XXXA002	3						
XXXA003	3						
do XXXA.....							

Tabela 3. Poredak biračkih mjesta

Izborne komisije dodjelu mjesta u biračkim odborima započinju od rednog broja 1, a završavaju je posljednjim rednim brojem na listi, čime se završava jedan krug (prvi krug) dodjele mjesta u biračkim odborima.

³⁵ Ibid., Član 5.1 stav (3).

³⁶ Ibid., Član 5.1 stav (2).

³⁷ Član 10. stav (2) Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora.

Nakon iscrpljivanja cijele liste ovjerenih političkih subjekata Tabela 1., prvi krug dodjele mjesta je završen. Krugovi dodjele mjesta se ciklično ponavljaju sve do konačne popune svih pozicija u svim biračkim odborima.

BM	Broj članova BO	Dodjela mjesta u biračkom odboru					Krug dodjele mjesta
XXXA001	3	Stranka A	Stranka B	Koalicija X	-	-	1
XXXA002	3	NK Z	Stranka A	Stranka B			2
XXXA003	3	Koalicija X	NK Z	Stranka A	-	-	3
do XXXA.....							

Tabela 4. Prikaz dodjeljenih pozicija političkim subjektima u biračkim odborima

Izborna komisija obavezna je blagovremeno uputiti pisani poziv svim političkim subjektima iz Tabele 1., ovjerenim za učešće na izborima u izbornoj jedinici za koju se imenuje birački odbor, da prisustvuju dodjeli mjesta u biračkom odboru, koje će obaviti izborna komisija najkasnije 60 dana prije dana održavanja izbora. Političkom subjektu koji nije bio prisutan kod postupka dodjele mjesta u biračkom odboru izborna komisija dužna je dostaviti tabelarni pregled rezultata dodjele pozicija odmah po okončanju postupka, a najkasnije u roku od dva dana.

Prijedlog kandidata za članove biračkih odbora politički subjekt dostavlja izbornoj komisiji na obrascu SG-1 – izjava, koji je potpisala ovlaštena osoba vodeći računa da predloženi kandidati ispunjavaju posebne uvjete i da su fizički sposobni za obavljanje poslova u biračkom odboru.³⁸

Mjesta zamjenika članova biračkih odbora popunjavaju se iz istih političkih subjekata koji su ždrijebanjem određeni za popunjavanje članstva za dato biračko mjesto.

Važno!!!

Član biračkog odbora mora ispunjavati posebne uvjete:

- da ima prebivalište u općini/gradu za koju se imenuje birački odbor, u pravilu da je upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za biračko mjesto za koje se imenuje
- da ima najmanje završenu srednju školu, odnosno III, IV ili V stepen stručne spreme
- da ima certifikat koji je izdala izborna komisija ili Centralna izborna komisija BiH i
- da mu nije izrečena sankcija od Centralne izborne komisije BiH.³⁹

³⁸ Ibid., Član 10. stav (6).

³⁹ Ibid., Član 2.

Nakon donošenja odluke, izborna komisija obavezna je dostaviti političkim subjektima Odluku o imenovanju članova biračkih odbora, te je objaviti na oglasnoj ploči ili na drugi pogodan način staviti na uvid javnosti.⁴⁰

Na odluku izborne komisije o imenovanju predsjednika, članova biračkih odbora i njihovih zamjenika može se uložiti prigovor izornoj komisiji u roku od 24 sata od prijema odluke o imenovanju biračkih odbora.

Svi imenovani članovi biračkih odbora dužni su završiti obuku koju organizira izborna komisija u skladu sa Planom i programom edukacije koji je donijela Centralna izborna komisija BiH. Nakon završene obuke prema utvrđenoj metodologiji vrši se provjera znanja, te se uspješnim članovima biračkih odbora dodjeljuju certifikati.⁴¹

3.7 Sigurnost i primopredaja izbornog materijala

Centralna izborna komisija BiH odgovorna je za pravovremeno štampanje, distribuciju i sigurnost izbornog materijala dok je ne preuzme izborna komisija.⁴²

Izborni materijal⁴³ se generalno dijeli u dvije grupe: (1) Osjetljivi izborni materijal i (2) ostali izborni materijal.

Važno!!!

Osjetljivi izborni materijal:

- glasački listići, obrasci koji se koriste na biračkom mjestu (ZARBO, BS, BSO, BSN, BSM, ZR i dr.)⁴⁴ i izvodi iz konačnog Centralnog biračkog spiska po biračkim mjestima.

Ostali izborni materijal:

- kandidatske liste i dio potrošnog izbornog materijala (poster, glasačke kabine i dr.).

Dostavljanje izbornog materijala izornoj komisiji vrši se u sljedećim rokovima: osjetljivi izborni materijal najkasnije tri dana prije dana održavanja izbora, a ostali izborni materijal najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.

U cilju prijema izbornog materijala, izborna komisija u saradnji sa nadležnim tijelima dužna je osigurati adekvatan prostor za skladištenje i preduzeti sve mjere fizičke i sigurnosne zaštite tog materijala.

Tokom preuzimanja izbornog materijala od Centralne izborne komisije BiH, izborna komisija provjerava ukupan broj primljenih kutija glasačkih listića i ostalog izbornog materijala i

⁴⁰ *Ibid.*, Član 10.

⁴¹ *Ibid.*, Član 20.

⁴² Član 2.9 tačka 7. Izbornog zakona BiH.

⁴³ Član 3. Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini.

⁴⁴ *Ibid.*, Član 91.

potvrđuje prijem popunjavanjem i potpisivanjem primopredajnog obrasca izbornog materijala – obrazac PO-1 i obrazac PO-2.

Originalni primjerak potpisanih obrazaca PO-1, PO-2, zadržava izborna komisija dok kopije obrazaca preuzima ovlašteni službenik Centralne izborne komisije BiH.

Važno!!!

Ukoliko izborna komisija, nakon prijema izbornog materijala, uoči određene nedostatke u pogledu količine i vrste primljenog izbornog materijala, dužna je odmah, a najkasnije u roku od 12 sati od prijema izbornog materijala, pismeno izvijestiti Centralnu izbornu komisiju BiH kako bi se otklonili uočeni opravdani nedostaci.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO			БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА	
			PO-1	
PRIMOPREDAJNI OBRAZAC IZBORNOG MATERIJALA				
OPĆINSKA/GRADSKA-IZBORNA JEDINICA:				
ŠIFRA:				
1. Oprema, novina i štamparija Centralne izborne komisije BiH Središnjeg izbornog povjerenstva BiH	Ime i prezime (štampanim/iskanim slovima):			
	Broj lične kartične osobne iskaznice:		Datum / mjesec i vrijeme:	
	Potpis:			
2. VRSTA MATERIJALA:		4. MATERIJAL ZA BIRAČKA MJESTA BM		
Broj paleta:	BROJ KUTLIJA BIRAČKOG MATERIJALA:			
	BROJ FASIKLI I BIRAČKIH STIPKOVA:			
	VRSTA I KOLIČINA POFERA:			
6. OSTALI MATERIJAL ZA BIRAČKA MJESTA BM				
Broj paleta:	BROJ LITENIH GLASAKIH KUTLIJA:			
	BROJ PRAVANA/KARTONSKIH ZASTORA ZA BME			
	BROJ GLASAKIH KARTONSKIH KUTLIJA (za pokretni timovi):			
3. Paketi u transportnoj kompaniji/vozaču (VOZAČ)	Ime i prezime (štampanim/iskanim slovima):			
	Broj lične kartične osobne iskaznice:		Datum / mjesec i vrijeme:	
	Potpis:			
Općinska/gradska izborna komisija/povjerenstvo:				
Potvrđujem prijem izbornog materijala prema gore navedenim podacima.				
4. Prijem izbornog materijala ovjersava za: OIK/OPVJIE	Ime i prezime (štampanim/iskanim slovima):			
	Broj lične kartične osobne iskaznice:		Potpis:	
	Datum / mjesec i vrijeme:			
Košarka / protok: 1. BJELO - CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA / SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BiH 2. ŽELVA - ZA OKLAJUŠE CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE / ZA OKLAJUŠE SREDIŠNJEG IZBORNOG POVJERENSTVA BiH 3. ŽILJKA - IZBORNA KOMISIJA/POVJERENSTVO OPGJE 4. ŽUTA - ZA TRANSPORTNU KOMPANIJU (VOZAČA)				

Slika 5. Obrazac Primopredajni PO-1

Nakon preuzimanja izbornog materijala izborna komisija je odgovorna za njegovu sigurnost i zaštitu. Izborna komisija najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkog mjesta na dan izbora, obavezna je dostaviti biračkom odboru cjelokupan izborni materijal za to biračko mjesto.⁴⁵

Izborna komisija donosi plan predaje izbornog materijala biračkom odboru. Prema planu izborna komisija će dan prije, a najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta, dostaviti biračkom odboru izborni materijal i to:

- izvod iz Centralnog biračkog spiska za određeno biračko mjesto
- odgovarajući broj glasačkih listića
- odgovarajući broj glasačkih kutija
- komplet obrazaca za biračko mjesto
- kandidatske liste, odnosno postere s izgledom glasačkih listića na kojima se glasa u toj izornoj jedinici
- postere s uputstvima o načinu glasanja i informativnim sadržajima za birače i
- potrošni materijal prema specifikaciji iz Zapisnika neophodan za proces glasanja i brojanja glasačkih listića.

Prijem materijala birački odbor evidentira u Zapisniku o radu biračkog odbora (ZARBO).

Birački odbor je odgovoran za sigurnost od trenutka prijema izbornog materijala do završetka svojih dužnosti i uručenja izbornog materijala izornoj komisiji nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Važno!!!

U slučaju da je izborni materijal dostavljen nepotpun ili u neispravnom stanju birački odbor odmah obavještava izbornu komisiju koja je obavezna odmah, a najkasnije do otvaranja biračkog mjesta otkloniti sve uočene nedostatke.

Nakon zatvaranja biračkih mjesta i okončanja procesa brojanja i svih aktivnosti na biračkom mjestu, birački odbor dostavlja propisno upakiran izborni materijal izornoj komisiji.

Izborna komisija pri preuzimanju izbornog materijala od biračkog odbora provjerava da li je izborni materijal upakiran na propisan način i potvrđuje prijem u primopredajnom obrascu izbornog materijala BO-IK.

---

⁴⁵ *Ibid.*, Član 16.

OBRAZAC: BO-İK

**ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI
IZBORNOG MATERIJALA SA BIRAČKOG MJESTA**

DATUM: _____

VRIJEME: _____

OSNOVNA IZBORNA JEDINICA	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA

IZBORNI MATERIJAL	KOLIČINA	NAPOMENA
Vreće sa prebrojanim glasačkim listićima		
Vreće sa neiskorištenim glasačkim listićima		
Vreća sa materijalom za Centralnu izbornu komisiju BiH		
Koverte sa obrascima sa biračkog mjesta		
Glasačka kutija		

Materijal predao	Materijal primio
_____	_____
Predsjednik/član BO	Predsjednik/član IK

UPUTSTVO O POPUNJAVANJU OBRASCA

Ovaj obrazac popunjava izborna komisija prilikom prijema izbornog materijala od biračkog odbora. Original popunjenog obrasca zadržava izborna komisija, a kopiju obrasca dužna je osigurati za lice koje je predalo izborni materijal. Izborna komisija obavezna je popuniti sve tražene podatke s tim što se u rubriku NAPOMENA upisuje da li je primljeni materijal kompletan, odnosno ukoliko nije – šta od materijala nedostaje.

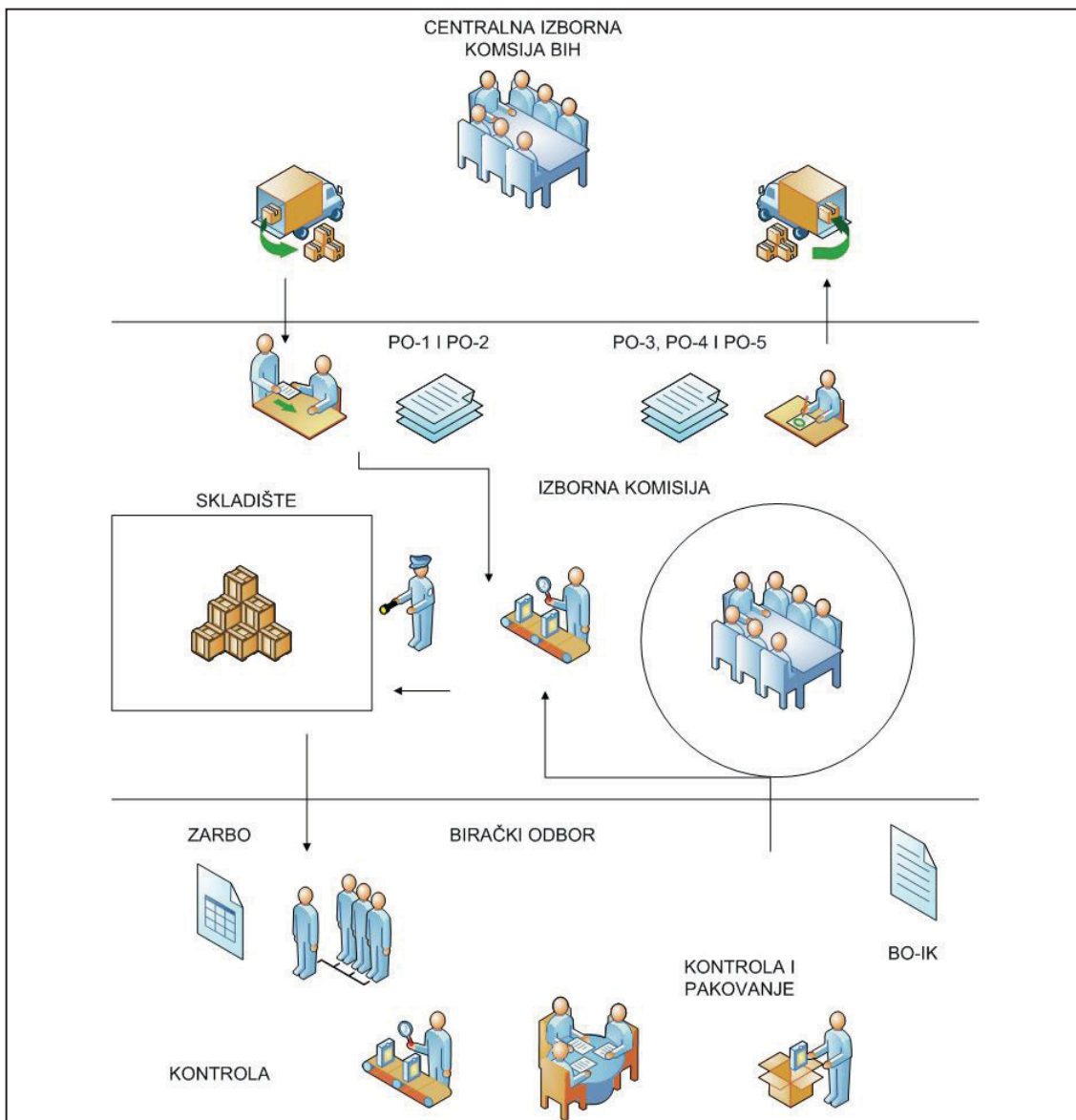
Slika 6. Izgled obrasca BO-İK

Ukoliko izborna komisija uoči određene nedostatke, vraća izborni materijal biračkom odboru sa zahtjevom za otklanjanje uočenih nedostataka.

Dok ne preuzme materijal, izborna komisija skladišti materijal na sigurno mjesto te priprema odgovarajuće primopredajne obrasce (Obrazac PO-3, obrazac PO-4 i obrazac PO-5, *Pravilnik o provođenju izbora u BiH, Sl. glasnik BiH, br 29/18, stranice 606 do 617.*)

Izborni materijal sa biračkog mjesta u odsutnosti i biračkog mjesta za izdavanje nepotvrđenih glasačkih listića jeste materijal koji se prvi preuzima. Nakon preuzimanja ovog materijala slijedi preuzimanje biračkog materijala sa redovnih biračkih mjesta.

O datumu i vremenu predaje i preuzimanja izbornog materijala, izbornu komisiju obavještava Centralna izborna komisija BiH, koja sačinjava poseban operativni plan predaje i preuzimanja izbornog materijala.

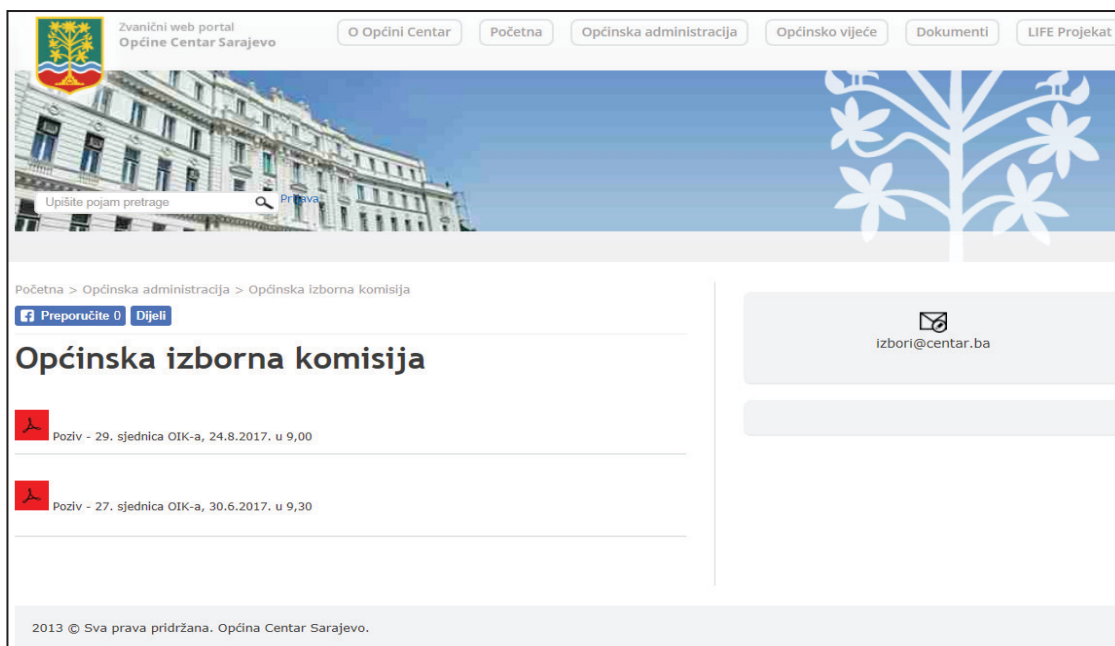

Shema 2. Prijem i predaja izbornog materijala

3.8 Informiranje birača i drugih učesnika u izbornom procesu

Izborna komisija u cilju blagovremenog informiranja birača, transparentnosti i osiguranja uvida javnosti u svoj rad kreira internet-stranicu samostalno ili u okviru već postojeće internet-stranice općine/grada.

Ukoliko ne postoji mogućnosti za internet-oglašavanja ili izborna komisija ima druge mogućnost infomiranja ili obavještanje o svom radu, izborna komisija može koristiti i druga sredstva kao što su: lokalni elektronski mediji, oglasne ploče, lokacije koji imaju namjenski prostor za oglašavanje i dr.

Slika 7. Izgled zvanične stranice Izborne komisije Centar Sarajevo⁴⁶

Slika 8. Izgled zvanične stranice izborne komisije Kakanj⁴⁷

Izborna komisija obavezna je na transparentan način i blagovremeno obavijestiti javnost i birače o sljedećem:

- održavanju sjednice izborne komisije
- objaviti usvojenu odluku, naročito, odluku o određivanju biračkih mjesta, odluku o imenovanju biračkih odbora, odluku o određivanju lokacija biračkih mjesta i dr. putem

⁴⁶ Izvor: <http://www.centar.ba/stranica/izbori-2018>.

⁴⁷ Izvor: <http://kakanj.com.ba/v4/category/opcinska-izborna-komisija/>.

web-stranice izborne komisije ili web-stranice općine i/ili oglasne table općine ili na drugi pogodan način koji odredi izborna komisija

- objavititi Plan izlaganja privremenog biračkog spiska
- informirati birače o vremenu rada CBS, te rokovima za promjenu biračke opcije
- obavijestiti stranku o toku postupka
- omogućiti pristup svim relevantnim dokumentima izborne komisije u skladu sa zakonom, osim ako izborna komisija, u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu ili u drugim slučajevima utvrđenim Poslovníkom o radu izborne komisije, odluči drugačije
- te o drugim značajnim aktivnostima izborne komisije.

3.9 Izborni posmatrači

Predstavnici međunarodnih posmatrača, udruženja građana, i političkih subjekta mogu posmatrati sve izborne aktivnosti u Bosni i Hercegovini.⁴⁸

Da bi ovlašteni predstavnici političkih subjekata, koji su ovjereni za učešće na izborima, posmatrali izborne aktivnosti Centralne izborne komisije oni moraju biti akreditirani. Zahtjev za akreditaciju podnose Centralnoj izbornoj komisiji BiH za akreditiranje posmatrača za posmatranje (1) rada Centralne izborne komisije BiH i (2) rada Glavnog centra za brojanje.

Izornoj komisiji u osnovnoj izbornoj jedinici, unutar izborne jedinice za koju se kandidiraju, predstavnici političkih subjekata podnose zahtjev za akreditiranje posmatrača za posmatranje (1) rada izborne komisije osnovne izborne jedinice, (2) Centra za birački spisak, (3) rada na biračkom mjestu i (4) odvijanja izbornog procesa na drugim izbornim mjestima.

Uz zahtjev, politički subjekt prilaže popunjenu listu predloženih posmatrača koja sadrži ime i prezime, broj važeće lične karte i jedinstveni matični broj posmatrača, te obrazac pravila ponašanja s potpisanom izjavom o poštivanju tajnosti glasanja svakog predloženog posmatrača.

Zahtjev za akreditiranje koji politički subjekt podnese izbornoj komisiji u osnovnoj izbornoj jedinici unutar izborne jedinice za koju se kandidira smatrat će se važećim ako su ga potpisala lica koja su u prijavi za ovjeru za učešće na izborima navedena kao lica ovlaštena za zastupanje i čiji je potpis deponiran kod Centralne izborne komisije BiH ili izborne komisije.

Akreditiranje međunarodnih posmatrača i posmatrača udruženja građana vrši Centralna izborna komisija BiH.⁴⁹

---

⁴⁸ Član 17.1 Izbornog zakona BiH.

⁴⁹ Član 4 i 5 Uputstva o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini.

Rok za podnošenje zahtjeva za izdavanje akreditacije teče od dana raspisivanja izbora. Krajnji rok za podnošenje zahtjeva za izdavanje akreditacije političkim subjektima i udruženjima je 15 dana prije dana održavanja izbora. Nadležna izborna komisija će o zahtjevima donijeti odluku najkasnije u roku od deset dana od dana podnošenja zahtjeva.

Rad sa posmatračima

Procedura pristupa posmatranju izbornih aktivnosti akreditiranog posmatrača je sljedeća:

- pokazati lični identifikacioni dokument ovlaštenoj osobi tijela za provođenje izbora
- ovlaštena osoba provjerit će posmatračev identifikacioni dokument s fotografijom, kako bi utvrdila da se ime posmatrača nalazi na akreditaciji
- ovlaštena osoba zapisat će ime posmatrača, naziv subjekta koji ga je akreditirao i njegov broj akreditacije u Zapisnik o radu biračkog odbora, evidentirajući vrijeme kada je posmatrač stigao i vrijeme kada je posmatrač napustio prostorije, kako bi se broj posmatrača ograničio na jednog posmatrača u isto vrijeme na jednom izbornom mjestu, ako se radi o posmatraču političkog subjekta ili udruženja
- ovlaštena osoba zadržat će identifikacioni dokument do trenutka kada posmatrač napušta izbornu mjesto. Kada posmatrač napušta izbornu mjesto, dužan je obavijestiti ovlaštenu osobu o napuštanju prostorija, nakon čega će mu biti vraćen identifikacioni dokument. Prilikom napuštanja mjesta posmatranja, posmatrač zadržava akreditaciju.

Akreditirani posmatrač potpisuje Izjavu o pravilima ponašanja i o poštivanju tajnosti glasanja (Obrazac AP-1IP) i dužan je pridržavati se sljedećih pravila ponašanja:

- da bude nepristrasan
- da se ne miješa u izborni proces koji uključuje upis birača u Centralni birački spisak, proceduru na dan glasanja ili brojanja glasova, i da poštuje tajnost glasanja
- da ne pokušava da vrši bilo kakav utjecaj na lice u vezi s njegovim izborom biračkih opcija ili načinom na koji će označiti glasački listić
- da poštuje odredbe Izbornog zakona BiH.

Tijelo za provođenje izbora oduzet će status akreditiranom posmatraču i udaljiti ga sa izbornog mjesta tokom posmatranja izbornog procesa ako posmatrač:

- ometa izborne aktivnosti
- ne poštuje tajnost glasanja
- ne nosi službenu akreditaciju
- nosi oznake koje ga povezuju s određenom političkim subjektom.

U postupku udaljavanja akreditiranog posmatrača sa izbornog mjesta, predstavnik tijela za provođenje izbora treba prethodno upozoriti akreditiranog posmatrača koji ometa izborni proces i preduzeti sve druge raspoložive mjere i radnje da ometanje prestane, a ako akreditirani posmatrač nastavi ometanje, udaljit će ga sa izbornog mjesta. Svako udaljavanje s biračkog mjesta treba zabilježiti u Obrazac Z8 Zapisnika o radu biračkog odbora. Nadležno tijelo za provođenje izbora obavijestit će političkog subjekta, udruženje – odnosno međunarodnog posmatrača o poništenju akreditacije.

Važno!!!

Ozbiljnim kršenjima izbornog procesa smatra se:

- kršenje propisa i procedura koje se ponavlja
- povreda tajnosti glasanja
- utjecaj na slobodan izbor birača
- kršenje propisa i procedura koje može utjecati na tačnost izbornih rezultata.

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Ime: _____ PS- _____</p> <p>Prezime: _____</p> <p>Pravo posmatranja prema odluci CIK BiH br. _____</p> <p>Datum: _____</p> <p>Ovjerava: _____ MP</p>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
--	---

Slika 9. Izgled akreditacije posmatrača političkog subjekta

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Ime: _____ PU- _____</p> <p>Prezime: _____</p> <p>Pravo posmatranja prema odluci CIK BiH br. _____</p> <p>Datum: _____</p> <p>Ovjerava: _____ MP</p>	<p>Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.</p>
--	---

Slika 10. Izgled akreditacije posmatrača udruženja građana

<p>BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO</p> <p>БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА</p> <p>Name: _____ MP- _____</p> <p>Surname: _____</p> <p>Right to observe as per BiH CEC Decision No : _____</p> <p>Date: _____</p> <p>Approved by: _____ Stamp</p>	<p>While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.</p>
---	---

Slika 11. Izgled akreditacije međunarodnog posmatrača

IV. IZBORNI DAN

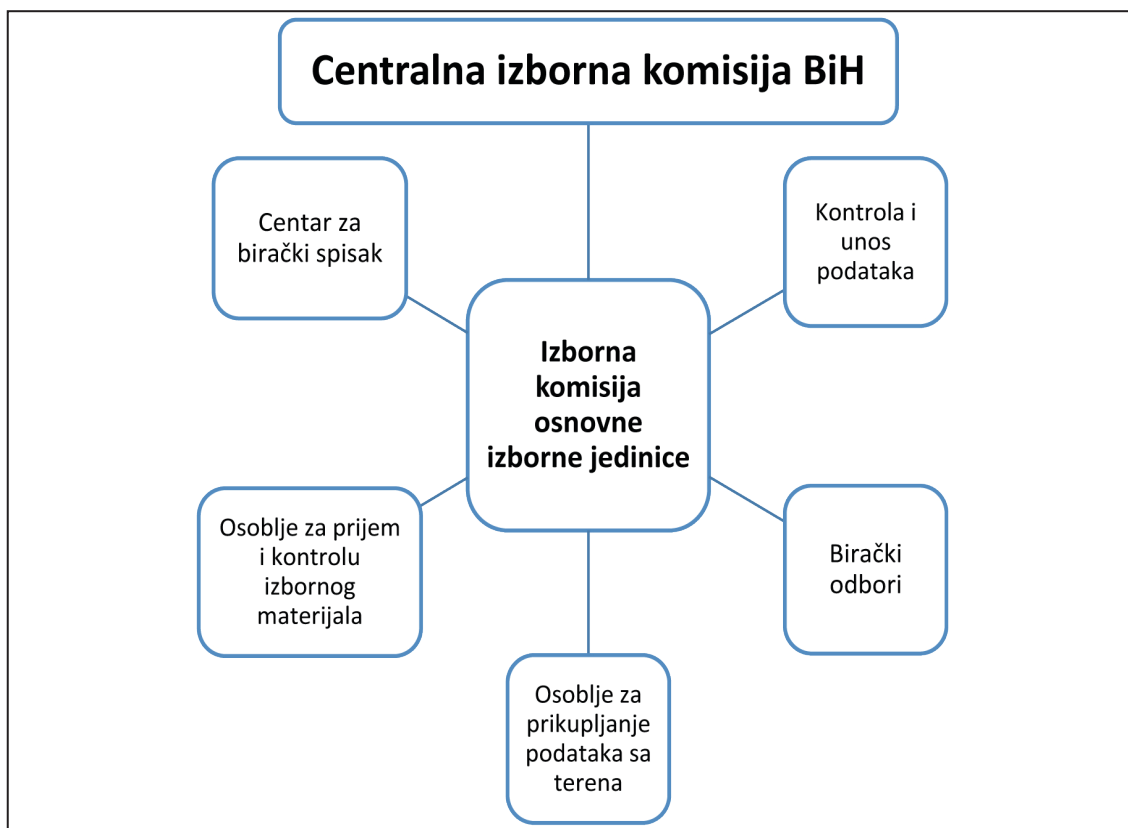
4.1 Pripreme i organizacija rada izborne komisije na izborni dan

Izborni proces predstavlja sistem složenih i kompleksnih operativno-tehničkih radnji koje uključuju veći broj različitih učesnika i čija realizacija se odvija u kratkom vremenskom intervalu.

Za realizaciju ovako složenog procesa, izborna komisija angažira veći broj osoblja (zavisno od veličine osnovne izborne jedinice). Potrebno je da svaki član izborne komisije ima konkretno zaduženje. Važno je uspostaviti i redovnu kontrolu i nadgledanje rada Centra za birački spisak (Član 2.13 IZ BiH).

Kako bi osoblje uspješno saradivalo, te izvršavalo zadatke, nepohodno je da izborna komisija izvrši obuke učesnika, dodjeli jasna i precizna zaduženja svim učesnicima u izbornom procesu.

Za potrebe organizacije rada izborna komisija će od Centralne izborne komisije BiH dobiti Plan aktivnosti sa vremenskim odrednicama u kojem roku i na koji način dostavljati podatke i izvještavati.

Shema 3. Grafički prikaz međusobne povezanosti svih aktera izbornog procesa na dan izbora

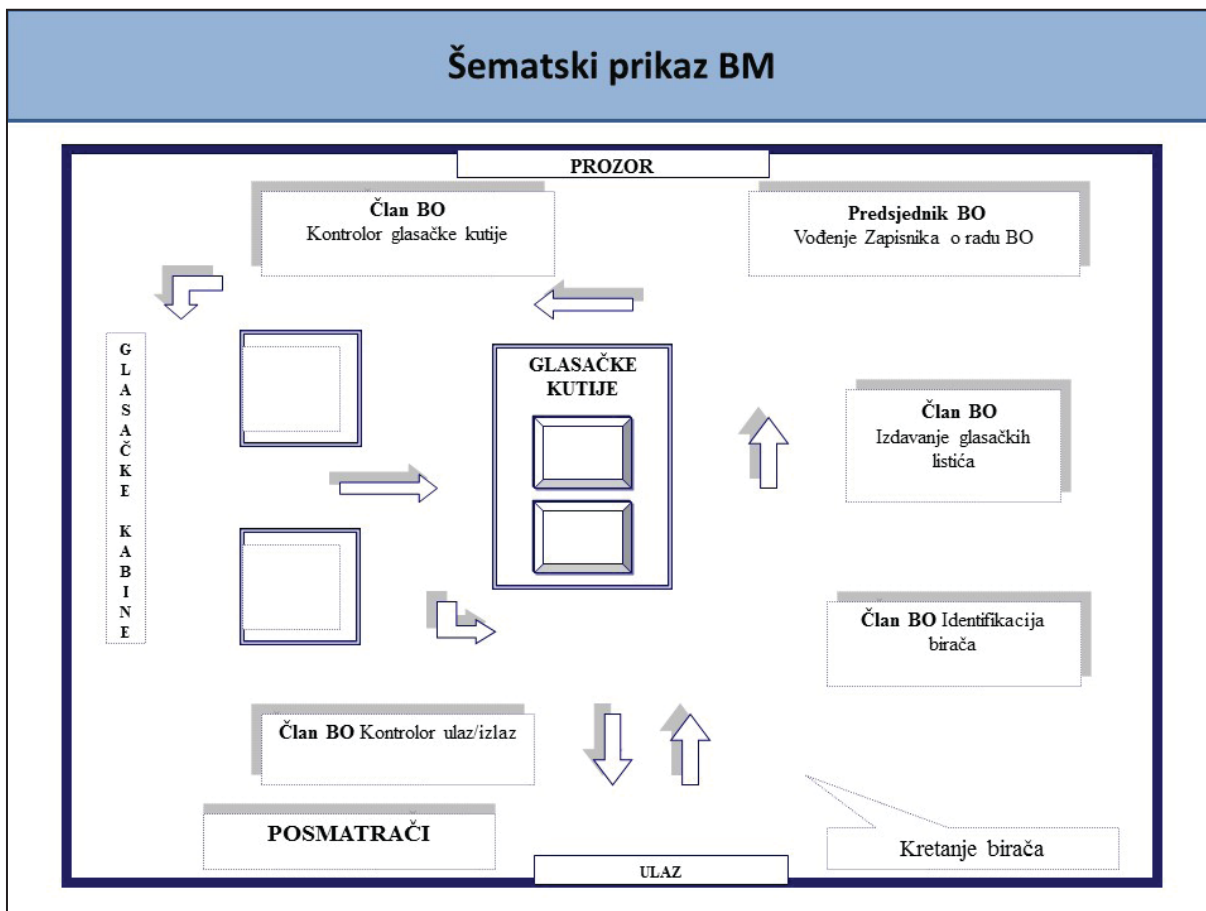

4.2 Radnje na dan izbora na biračkom mjestu

Članovi biračkog odbora dan prije održavanja izbora vrše uređenje prostora biračkog mjesta. Biračko mjesto se otvara u 7:00 sati, a zatvara u 19:00 sati. Na dan izbora članovi biračkog odbora na biračko mjesto dolaze najmanje jedan (1) sat prije otvaranja biračkog mjesta.

Po dolasku na biračko mjesto, birački odbor vrši sljedeće radnje:

- pregled biračkog mjesta (uklanjanje plakata ili drugog političkog sadržaja u krugu od 50 m)
- popunjavanje ZARBO (Izjava Z3, ispisivanje podataka na kovertu/pakete)
- popunjavanje obrasca brojnog stanja (BS) – broj birača na izvodu iz CBS
- ručno brojanje primljenih glasačkih listića i upisivanje podataka u obrazac BS
- pokazivanje prazne glasačke kutije, stavljanje pečata i upisivanje brojeva pečata u obrazac BS
- upisivanje u ZARBO obrazac vremena otvaranja BM
- evidentiranje prisutnih akreditiranih posmatrača u ZARBO dio Z5
- otvaranje biračkog mjesta u 7:00 sati i početak rada sa biračima.

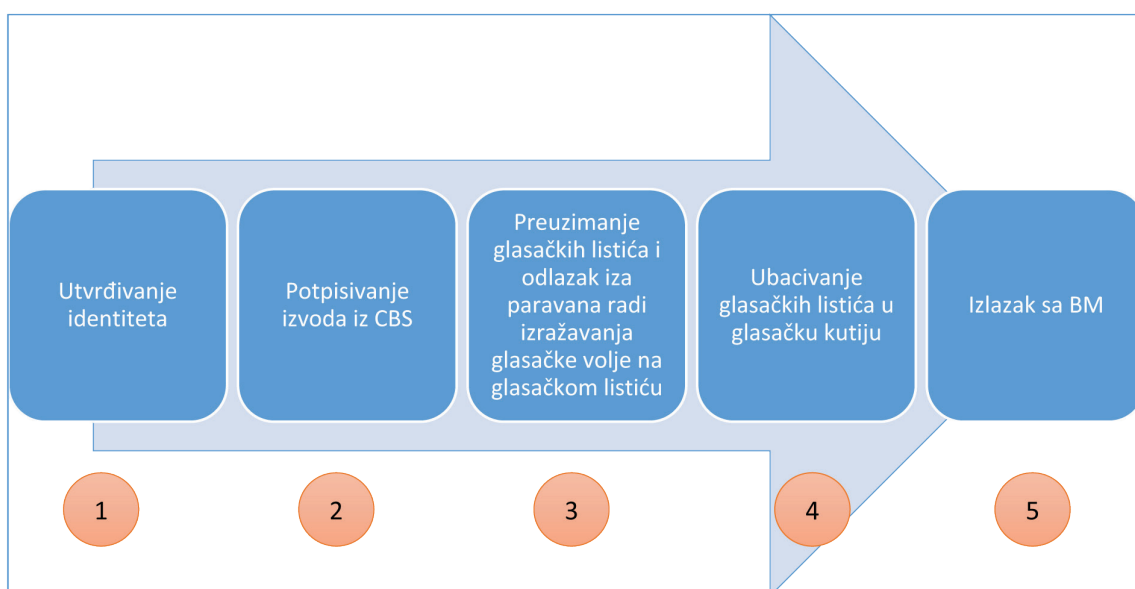

Shema 4. Prikaz organizacije i uređenja biračkog mjesta

U toku izbornog dana, izborna komisija prikuplja putem telefona ili ovlaštenih osoba, te unosi podatke i podnosi sljedeće izvještaje Centralnoj izbornoj komisiji BiH:

- podatke o otvaranju biračkih mjesta sa podatkom o biračkim mjestima koja nisu otvorena na vrijeme i razlogom kašnjenja
- podatke o izlasku birača na biračkom mjestu (odziv: u 10:00 sati, 15:00 sati i konačni odziv u 19:00 sati)
- podatke o eventualnim problemima na biračkim mjestima (prekid rada na BM, udaljavanje sa BM, i drugi problemi) i
- podatke o zatvaranju biračkog mjesta, koji uključuje i biračka mjesta koja su produžila sa radom.

PROCEDURA GLASANJA – KORACI

Shema 5. Procedura glasanja na biračkom mjestu

Važno!!!

- U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije se nalaziti samo jedna osoba, osim ako se radi o biračima koji su slijepi, nepismeni ili fizički nesposobni.
- Osoba koje zloupotrijebi biračko pravo ili učini izbornu prevaru, podliježe krivičnoj odgovornosti.
- Član biračkog odbora koji je zadužen za identifikaciju birača, naglas čita ime birača koji se potpisao u izvod iz konačnog Centralnog biračkog spiska.
- Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije osigurava da nijedan birač ne napusti biračko mjesto dok u glasačku kutiju ne ubaci sve glasačke listiće, te osigurava da se samo glasački listići presavijeni jedan po jedan ubacuju u kutiju kako bi se zaštitila tajnost glasa.
- Glasanje se vrši hemijskim olovkama plave boje, koje se ne smiju koristiti prilikom procesa brojanja glasova.

PROCEDURE ZA GLASANJE FIZIČKI NESPOSOBNIH BIRAČA

Fizički nesposobni birači su i oni birači koji dođu do biračkog mjesta, ali ne mogu ući na biračko mjesto. U tom slučaju član biračkog odbora odlazi prema fizički nesposobnom biraču nakon što obavijesti predsjednika. Fizički nesposobni birač popunjava glasačke listiće koje stavlja u predviđenu kovertu. Osoba koju je fizički nesposobni birač izabrao za pružanje pomoći odnosi kovertu s glasačkim listićima i stavlja glasačke listiće u glasačku kutiju.

Predsjednik biračkog odbora 15 minuta prije zatvaranja biračkog mjesta upoznaje sve prisutne unutar i ispred biračkog mjesta o vremenu zatvaranja biračkog mjesta. Član biračkog odbora zadužen za kontrolu ulaz/izlaz staje na kraj reda za glasanje. Nakon što posljedni birač glasa, biračko mjesto se zaključava. Predsjednik biračkog odbora u obrascu ZARBO dio Z9 upisuje vrijeme zatvaranja biračkog mjesta. Predsjednik biračkog odbora zatvara glasačku kutiju samoljepljivom trakom i potpisuje je.

PROCEDURE ZA RAD MOBILNOG TIMA

- Po preuzimanju materijala (Izvodi iz CBS, odgovarajući broj koverata sa glasačkim listićima, obrazac brojnog stanja, glasačku kutiju, spisak birača sa adresama i kontakt-telefonima) provjerava te popunjava Zapisnik o radu
- Nakon glasanja svakog birača putem mobilnog tima BO preko otvora glasačke kutije lijepi samoljepljivu traku
- O svim bitnijim dešavanjima vodi se evidencija (lokacije koje je posjetio mobilni tim, broj birača koji su glasali na pojedinim lokacijama i dr.)
- Nakon što svi birači glasaju mobilni tim u sjedištu OIK/GIK otvara kutiju, utvrđuje broj koverata i broj osoba koje su glasale, upisuje podatke i pakira materijal.

4.3 Brojanje glasačkih listića na biračkom mjestu

Na izborima u BiH primjenjuju se dva izborna sistema i to: sistem proste većine i sistem proporcionalne zastupljenosti.

Sistem proste većine	Sistem proporcionalne zastupljenosti
<ul style="list-style-type: none"> • Predsjedništvo BiH • Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske • Gradonačelnici/načelnici	<ul style="list-style-type: none"> • Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH • Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH • Narodna skupština Republike Srpske • Kantonalne skupštine • Skupštine grada/Općinsko vijeće/ Skupština općine

Shema 6. Izborni sistem u Bosni Hercegovini

Osnovne radnje koje se realiziraju prilikom brojanja su:

- utvrđivanje broja zaduženih glasačkih listića
- brojanje glasačkih listića u kutiji
- brojanje glasova po sistemu većinskog glasa
- brojanje glasova po političkim subjektima (sistem proporcionalne zastupljenosti) i
- brojanje glasova za kandidate unutar kandidatske liste.⁵⁰

Utvrđivanje zaduženih glasačkih listića je prva radnja prilikom prebrojavanja kod koje birački odbor broji i upisuje broj neiskorištenih glasačkih listića, a zatim pakira neiskorištene glasačke listiće u plastičnu vreću. Nakon što je završio navedenu radnju birački odbor utvrđuje broj birača koji je glasao na biračkom mjestu. Broj birača koji je glasao utvrđuje se brojanjem potpisa na izvodu iz biračkog mjesta. Nakon što je utvrdio broj neiskorištenih glasačkih listića i broj birača koji je glasao, birački odbor će izvršiti prebrojavanje oštećenih glasačkih listića koje će nakon prebrojavanja upakirati u za tu namjenu predviđenu kovertu.

Broj neiskorištenih glasačkih listića, broj birača koji je glasao i broj oštećenih glasačkih listića upisuje se u Obrazac brojnog stanja.⁵¹

⁵⁰ Član 35. Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini.

⁵¹ *Ibid.*, Član 34.

Po završetku utvrđivanja broja zaduženih glasačkih listića birački odbor počinje radnju brojanja glasačkih listića u kutiji. Radnje koje se provede u ovom segmentu su:

- priprema površine za prebrojavanje glasačkih listića
- otvaranje glasačke kutije
- isprazniti sadržaj glasačke kutije i provjeriti da li je prazna
- razvrstavanje glasačkih listića po nivoima
- pakiranje glasačkih listića koji se ne broje u prozirne vreće i odlaganje na mjesto gdje ih mogu svi vidjeti
- brojanje i grupiranje po 25 listića za određeni nivo
- unakrsno slaganje grupiranih glasačkih listića
- brojanje setova glasačkih listića
- upisivanje broja glasačkih listića za prebrojani nivo u ZR obrazac
- objava broja glasačkih listića prisutnim.⁵²

Navedne radnje utvrđivanja zaduženih glasačkih listića i brojanja glasačkih listića iz kutije predstavljaju pripremne radnje za brojanje glasova koje su dobili politički subjekti. Prva radnja kod brojanja glasova je brojanje glasačkih listića po sistemu proste većine (član Predsjedništva i predsjednik/potpredsjednici RS).

Ovaj postupak obuhvata:

- razvrstavanje glasačkih listića za nivo koji se broji prema kandidatima
- pored grupa koje nose naziv kandidata formiraju se i posebne grupe praznih i nevažećih listića
- kontrola i brojanje grupe praznih i nevažećih glasačkih listića
- pakiranje praznih i nevažećih glasačkih listića
- brojanje glasačkih listića za svakog od kandidata i vezanje u svežnjeve po 25
- zadnji svežanj može imati 25 ali i manje – na svežanj se stavlja stiker na kojem je upisano koliko taj svežanj ima glasačkih listića i
- predsjednik biračkog odbora prebroji svežnjeve i pomnoži ih sa 25, nakon čega dobiveni broj upisuje u obrazac ZR većinski glas.⁵³

---

⁵² *Ibid.*, Član 35.

⁵³ *Ibid.*, Član 39.

NAZIV IZBORA

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ВЕЋИНСКИ ГЛАС) ZR / ЗР

NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ		ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ	ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА
-------------------------------	--	-------------------------------	--

ZBIR / ZBROJ GLASOVA ЗБИР / ЗБРОЈ ГЛАСОВА	Kandidat Кандидат	Politička stranka, koalicija ili nezavisni / neovisni kandidat Политичка странка, коалиција или независни кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова							
Ukupan broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrascu za brojno stanje) 1) Укупан број потписа на изводу из Централног бирачког списка / Сређњег бирачког пописа (ред / редак 5 из Обрасца за бројно стање)										
1										
Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji Број гласачких листића у гласачкој кутији										
2										
Test tačnosti / točnosti red / redak 1 – red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku 3) Тест тачности Тест тачности ред 1 – ред 2; ако нису исти уписати разлику										
3										
A) Nevažeci neoznačeni glasački listići A) Неважећи неозначени гласачки листићи										
A										
B) Nevažeci ostali glasački listići B) Неважећи остали гласачки листићи										
B										
Ukupan broj nevažecih glasačkih listića (red / redak A + red / redak B) Ц) Укупан број неважећих гласачких листића (ред А + ред В)										
C										
Ц										
D) Ukupan broj važećih glasova Д) Укупан број важећих гласова										
D										
Д										
Ukupan broj svih glasačkih listića (red / redak C + red / redak D) E) Укупан број свих гласачких листића (ред Ц + ред Д)										
E										
Е										
Test tačnosti / točnosti red / redak E – red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku Ф) Тест тачности Тест тачности ред Е – ред 2; ако нису исти уписати разлику										
F										
Ф										
Serijski broj pečata za zaštitu vretu na glasačkim listićima za načelnika općine (BIJELO) Серијски број печата за заштитну врету са гласачким листићима за начелника општине (БИЈЕЛО)										
<table style="border: none;"> <tr> <td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td><td style="width: 10px;"> </td> </tr> </table>										
UKUPNO (= red / redak D) УКУПНО (= ред Д)										

Potpisnici se izjavljuju da svi brojevi tačno / točno odražavaju aktivnosti brojanja / brojanja na ovom biračkom mjestu.

Потписници се изјављују да сви бројеви тачно / тачно одражавају активности бројања / бројања на овом бирачком мјесту.

PREDSEIONIK ПРЕДСЈЕДНИК	IME I PREZIME (TISKANIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ПИСАНИМ СЛОВИМА)	POTPIŠ ПОТПИС	IME I PREZIME (TISKANIM SLOVIMA) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ПИСАНИМ СЛОВИМА)	POTPIŠ ПОТПИС
ČLAN 1 ЧЛАН 1			ČLAN 3 ЧЛАН 3	
ČLAN 2 ЧЛАН 2			ČLAN 4 ЧЛАН 4	
			ČLAN 5 ЧЛАН 5	

Slika 12 Obrazac ZR – Većinski glas

4.3.1 Brojanje glasačkih listića - prvi krug

Brojanje glasačkih listića za sistem otvorena lista zahtijeva dva kruga brojanja glasačkih listića:

- brojanje glasačkih listića po političkim subjektima
- brojanje glasačkih listića po kandidatima u okviru otvorene liste političkih subjekata.

Radnje koje su provode u prvom krugu brojanja:

- razvrstavanje glasačkih listića za nivo koji se broji prema političkim subjektima
- pored grupa koja nosi naziv političkih subjekta formiraju se i posebne grupe praznih i nevažećih listića
- kontrolno i brojanje grupe praznih i nevažećih glasačkih listića
- pakiranje praznih i nevažećih glasačkih listića
- brojanje glasačkih listića za svakog političkog subjekta i vezanje u svežnjeve po 25
- zadnji svežanj može imati 25, ali i manje – na svežanj se stavlja stiker na kojem je upisano koliko taj svežanj ima glasačkih listića i
- predsjednik biračkog odbora prebroji svežnjeve i pomnoži ih sa 25, nakon čega dobiveni broj upisuje u obrazac ZR većinski glas.⁵⁴

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA							
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)						ZR / ЗР	
NAZIV OPĆINE НАЗИВ ОПШТИНЕ				ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ		ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА	
RB. РБ.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / neovisnih kandidata ili nezavisni / neovisni kandidat Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова		RB. РБ.	Politička stranka, koalicija, lista nezavisnih / neovisnih kandidata ili nezavisni / neovisni kandidat Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	
1				1			
2				2			
3				3			
4				4			
5				5			
6				6			
7				7			
8				8			
9				9			
10				10			
11				11			
12				12			
13				13			
14				14			
15				15			
16				16			
17				17			
UKUPNO (= red / redki D)						УКУПНО (= ред / редки Д)	

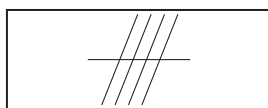
ИМЕ I ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА)	ПОПИС ПОПИС	ИМЕ I ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА)	ПОПИС ПОПИС	ИМЕ I ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ (ТИСКИМ СЛОВИМА)	ПОПИС ПОПИС
PREDSJEDNIK ПРЕДСЈЕДНИК		CLAS 2 КЛАС 2		CLAS 4 КЛАС 4	
CLAS 1 КЛАС 1		CLAS 3 КЛАС 3		CLAS 5 КЛАС 5	

Slika 13. Obrazac ZR – sistem proporcionalne zastupljenosti

⁵⁴ Ibid., Član 41. stav (2).

4.3.2 Brojanje glasačkih listića - drugi krug

- glasačke listiće broji tim od četiri (4) člana biračkog odbora; jedan član naglas izgovara brojeve kandidata u okviru političkog subjekta ispred kojih su birači markirali kvadratić, a drugi ga kontrolira
- dva člana u pomoćni obrazac u redu kod broja koji je čitač izgovorio upisuju jednu uspravnu crticu
- svaka peta crtica je kosa preko četiri uspravne
- ovom metodom se broji svežanj po svežanj od 25 glasačkih listića iz prvog kruga brojanja i
- kad se prebroje svi glasački listići ovom metodom predsjednik upisuje za svakog kandidata političkog subjekta koliko je dobio ličnih glasova.⁵⁵

Primjer označavanja crtica

Birački odbor koji broji tri (3) člana, ovu radnju vrši na sljedeći način:

- jedan član naglas izgovara brojeve kandidata u okviru političkog subjekta
- drugi član kod broja u pomoćni obrazac upisuje uspravnu crticu i
- predsjednik kontrolira rad oba člana.

NAZIV I DATUM ODRŽAVANJA IZBORA																																																																																																																																																																																																																																																												
OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (OTVORENA LISTA) / ОБРАЗАЦ ЗА ЗБИРНЕ РЕЗУЛТАТЕ ЗР (ОТВОРЕНА ЛИСТА)										ZR / ЗР																																																																																																																																																																																																																																																		
NAZIV OPĆINE НАЗИБ ОПШТИНЕ										ŠIFRA OPĆINE ШИФРА ОПШТИНЕ			ŠIFRA BIRAČKOG MJESTA ШИФРА БИРАЧКОГ МЈЕСТА																																																																																																																																																																																																																																															
Članovi za / Чланови за:						Članovi za / Чланови за:						Članovi za / Чланови за:																																																																																																																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>BR. BR.</th> <th>Kandidat Кандидат</th> <th>Broj važećih glasova Број важећих гласова</th> <th>BR. BR.</th> <th>Kandidat Кандидат</th> <th>Broj važećih glasova Број важећих гласова</th> <th>BR. BR.</th> <th>Kandidat Кандидат</th> <th>Broj važećih glasova Број важећих гласова</th> <th>BR. BR.</th> <th>Kandidat Кандидат</th> <th>Broj važećih glasova Број важећих гласова</th> </tr> </thead> <tr> <td>1</td><td></td><td></td><td>1</td><td></td><td></td><td>1</td><td></td><td></td><td>1</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>2</td><td></td><td></td><td>2</td><td></td><td></td><td>2</td><td></td><td></td><td>2</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>3</td><td></td><td></td><td>3</td><td></td><td></td><td>3</td><td></td><td></td><td>3</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>4</td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>5</td><td></td><td></td><td>5</td><td></td><td></td><td>5</td><td></td><td></td><td>5</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>6</td><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>7</td><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>8</td><td></td><td></td><td>8</td><td></td><td></td><td>8</td><td></td><td></td><td>8</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>9</td><td></td><td></td><td>9</td><td></td><td></td><td>9</td><td></td><td></td><td>9</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>10</td><td></td><td></td><td>10</td><td></td><td></td><td>10</td><td></td><td></td><td>10</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>11</td><td></td><td></td><td>11</td><td></td><td></td><td>11</td><td></td><td></td><td>11</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>12</td><td></td><td></td><td>12</td><td></td><td></td><td>12</td><td></td><td></td><td>12</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>13</td><td></td><td></td><td>13</td><td></td><td></td><td>13</td><td></td><td></td><td>13</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>14</td><td></td><td></td><td>14</td><td></td><td></td><td>14</td><td></td><td></td><td>14</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>15</td><td></td><td></td><td>15</td><td></td><td></td><td>15</td><td></td><td></td><td>15</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>16</td><td></td><td></td><td>16</td><td></td><td></td><td>16</td><td></td><td></td><td>16</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>17</td><td></td><td></td><td>17</td><td></td><td></td><td>17</td><td></td><td></td><td>17</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>18</td><td></td><td></td><td>18</td><td></td><td></td><td>18</td><td></td><td></td><td>18</td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>19</td><td></td><td></td><td>19</td><td></td><td></td><td>19</td><td></td><td></td><td>19</td><td></td><td></td> </tr> </table>													BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	1			1			1			1			2			2			2			2			3			3			3			3			4			4			4			4			5			5			5			5			6			6			6			6			7			7			7			7			8			8			8			8			9			9			9			9			10			10			10			10			11			11			11			11			12			12			12			12			13			13			13			13			14			14			14			14			15			15			15			15			16			16			16			16			17			17			17			17			18			18			18			18			19			19			19			19		
BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова	BR. BR.	Kandidat Кандидат	Broj važećih glasova Број важећих гласова																																																																																																																																																																																																																																																	
1			1			1			1																																																																																																																																																																																																																																																			
2			2			2			2																																																																																																																																																																																																																																																			
3			3			3			3																																																																																																																																																																																																																																																			
4			4			4			4																																																																																																																																																																																																																																																			
5			5			5			5																																																																																																																																																																																																																																																			
6			6			6			6																																																																																																																																																																																																																																																			
7			7			7			7																																																																																																																																																																																																																																																			
8			8			8			8																																																																																																																																																																																																																																																			
9			9			9			9																																																																																																																																																																																																																																																			
10			10			10			10																																																																																																																																																																																																																																																			
11			11			11			11																																																																																																																																																																																																																																																			
12			12			12			12																																																																																																																																																																																																																																																			
13			13			13			13																																																																																																																																																																																																																																																			
14			14			14			14																																																																																																																																																																																																																																																			
15			15			15			15																																																																																																																																																																																																																																																			
16			16			16			16																																																																																																																																																																																																																																																			
17			17			17			17																																																																																																																																																																																																																																																			
18			18			18			18																																																																																																																																																																																																																																																			
19			19			19			19																																																																																																																																																																																																																																																			
<small> Подписати се сваки члан од три члана / сваки члан бирачког одбора / сваки члан бирачког одбора / сваки члан бирачког одбора </small>				<small> ИМЕ I ПРЕЗИМЕ (ИСТИСКИМ ИЛИ ОДНОЈАК) / ИМЕ I ПРЕЗИМЕ (ИСТИСКИМ ИЛИ ОДНОЈАК) </small>				<small> ПОТПИС / ПОТПИС </small>																																																																																																																																																																																																																																																				
<small> Презиме и/или иницијали / Презиме и/или иницијали / Презиме и/или иницијали </small>				<small> ЧЛАН I ЧЛАН I ЧЛАН I </small>				<small> ЧЛАН I ЧЛАН I ЧЛАН I </small>																																																																																																																																																																																																																																																				
<small> Презиме и/или иницијали / Презиме и/или иницијали / Презиме и/или иницијали </small>				<small> ЧЛАН I ЧЛАН I ЧЛАН I </small>				<small> ЧЛАН I ЧЛАН I ЧЛАН I </small>																																																																																																																																																																																																																																																				

Slika 14. Obrazac ZR – stranica za upis glasova po kandidatima

⁵⁵ Ibid., Član 42.

Poslije prebrojavanja svih glasačkih listića birački odbor pakira izborni materijal i predaje ga izornoj komisiji.

Boja glasačkih listića odgovara boji plastičnih vreće, što olakšava proces pakiranja.

4.4 Unos, obrada i kontrola izbornih rezultata

Birački odbori po zatvaranju biračkog mjesta u 19:00 sati na izborni dan (prva nedjelja u mjesecu oktobru), dužni su da najkasnije 12:00 sati po zatvaranju biračkih mjesta prebroje sve glasačke listiće i predaju zapisnike sa rezultatima glasanja kao i ostali izborni materijal izornoj komisiji.⁵⁶

4.4.1 Organizacija i kontrola unosa izbornih rezultata

Nakon što od biračkog odbora dobije svu dokumentaciju i materijale za izbore, izborna komisija najkasnije u roku od 24 sata od zatvaranja biračkih mjesta objedinjuje izborne rezultate sa svih redovnih biračkih mjesta u svojoj osnovnoj izornoj jedinici, objavljuje ih na oglasnoj tabli u općini/gradu i dostavlja zapisnik sa objedinjenim izbornim rezultatima svoje osnovne izborne jedinice, kao i sve originalne zapisnike sa svih redovnih biračkih mjesta Centralnoj izornoj komisiji Bosne i Hercegovine.⁵⁷

Izbornim zakonom BiH propisano je da je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine obavezna objavljivati preliminarne, nezvanične i nekompletne izborne rezultate sljedećim redoslijedom:

- prve rezultate u 24.00 sati na dan izbora
- dva puta u toku naredna 24 sata
- u narednih pet dana svaka 24 sata
- narednih dana svakih 48 sati sve do objavljivanja konačnih, službenih i kompletnih rezultata izbora.⁵⁸

U tom smislu izborna komisija organizira prikupljanje rezultata sa svih redovnih biračkih mjesta, te organizira njihov unos sa zelenih kopija, do 21.00 sat za članove Predsjedništva BiH, a preostale nivoe intenzivno do konačnog unosa kompletnih rezultata izbora.⁵⁹

S ciljem bržeg pribavljanja rezultata izborna komisija može angažirati i ovlastiti osobe koje će sa redovnih biračkih mjesta preuzeti vjerodostojne izborne rezultate od biračkog odbora.⁶⁰

Unos, obrada i kontrola rezultata vrši se kroz aplikaciju JIS BIH.

---

⁵⁶ Član 5.26 Izbornog zakona BiH i član 43. Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini.

⁵⁷ Član 5.27 Izbornog zakona BiH.

⁵⁸ *Ibid.*, Član 5.29 a.

⁵⁹ Član 60. stav (1) Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini.

⁶⁰ *Ibid.*, Član 60. stav (2).

Slika 15 Forma za pristup unosu izbornih rezultata

Izborna komisija osnovne izborne jedinice, najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora donosi akt o imenovanju sljedećih osoba: (1) kontrolora za unos izbornih rezultata i (2) administratora unosa izbornih rezultata. U zavisnosti od broja biračkih mjesta izborna komisija može imati više kontrolora (preporučeno jedan (1) kontrolor na 25 biračkih mjesta). Kontrolor može biti član izborne komisije ili drugo lice koje ima neophodno iskustvo u provođenju izbora, te zadovoljavajuću osposobljenost u informatici.

Za postupak unosa i pravilnog objedinjavanja rezultata izbora, izborna komisija će osigurati po najmanje jedan računar za unos svakih 25 biračkih mjesta, te dodatno računar za administratora izbornih rezultata, kao i računar za kontrolora izbornih rezultata. Svi računari trebaju biti umreženi.

Dužnosti:

Referenti za unos izbornih rezultata su dužni da tačno u aplikaciju JIIS BiH – Modul za unos i obradu izbornih rezultata unesu izborne rezultate onakve kakve je birački odbor utvrdio na biračkom mjestu.

Administrator izbornih rezultata (Supervizor kontrolora) je obavezan da prati tačno unos izbornih rezultata, kako bi izborni rezultati sa svih redovnih biračkih mjesta bili uneseni na vrijeme.

Kontrolor izbornih rezultata ima obavezu da putem aplikacije JIIS BiH – Modul za unos i obradu izbornih rezultata, na svim redovnim biračkim mjestima na kojima izborni rezultati nisu matematički tačni, izvrši korekcije i to:

- ispravi pogrešan upis na obrascu za zbirne rezultate, ukoliko birački odbor u polje broj potpisa na biračkom spisku pogrešno upiše podatak o broju imena na izvodu iz Centralnog biračkog spiska
- ispravi pogrešan kontrolni broj, ukoliko birački odbor u test tačnosti upiše broj koji ne odgovara stvarnom kontrolnom broju

- ispravi pogrešno upisane brojeve koji predstavljaju sumu određenih podataka: ukupan broj nevažećih glasačkih listića, ukupan broj važećih glasova za političke subjekte i ukupan broj važećih glasova za kandidate za nacionalne manjine⁶¹.

Važno!!!

- Kontrolor izbornih rezultata, i ostalo angažirano osoblje, ne smije vršiti bilo kakve korekcije na originalnim obrascima ili bilo kojoj kopiji obrazaca za zbirne rezultate koje je birački odbor upisao na biračkom mjestu.
- Imenovani kontrolori obavezni su završiti obuku u skladu sa Planom i programom obuke za administriranje JIS BiH u osnovnoj izbornoj jedinici kojeg je donijela Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

Nakon izvršenih svih korekcija, kontrolor izbornih rezultata, odnosno administrator izbornih rezultata, podnosi pisani izvještaj (odštampan iz aplikacije) izbornoj komisiji o svim biračkim mjestima na kojima je:

- kandidat u okviru otvorene liste dobio više glasova od političkog subjekta čiji je kandidat,
- broj glasačkih listića koji je pronađen u glasačkoj kutiji veći ili manji od zbira ukupnog broja važećih glasova i ukupnog broja nevažećih glasačkih listića.⁶²

Formular rezultata

Nazad Provjeren Snimi i završi

OBRAZAC ZA ZBIRNE / ZBROJNE REZULTATE ZR (VEĆINSKI GLAS)

Izbori za	Nivo	Šifra općine	Šifra biračkog mjesta
PREDSJEDNIŠTVO BIH	BOŠNJAČKI/HRVATSKI ČLAN PREDSJEDNIŠTVA	001	001A008A

Apsolutna razlika reda 1 i reda 2 nije jednaka redu 3 na ZR-u, test tačnosti I mora biti jednak nuli

Apsolutna razlika kod reda 2 i reda E nije jednako redu F na ZR-u, test tačnosti II mora biti jednak nuli

Red C + red D mora biti jednak redu E na ZR-u

Red A + red B mora biti jednak redu C na ZR-u

ZBIR / ZBROJ GLASOVA

1)	Ukupan broj potpisa na izvodu iz Centralnog biračkog spiska / Središnjeg biračkog popisa (red / redak 5 iz Obrasca za brojno stanje)	8
2)	Broj glasačkih listića u glasačkim kutijama	8
3)	Test tačnosti / točnosti red / redak 1 = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku	8
A)	Nevažeći neoznačeni glasački listići	8
B)	Nevažeći ostali glasački listići	8
C)	Ukupan broj nevažećih glasačkih listića (red / redak A + red / redak B)	8
D)	Ukupan broj važećih glasova	8
E)	Ukupan broj svih glasačkih listića (red / redak C + red / redak D)	8
F)	Test tačnosti / točnosti: red / redak E = red / redak 2; ako nisu isti upisati razliku	8

Unošenje netočnih podataka snosi krivičnu odgovornost!

Slika 16. Forma za prikaz nevalidnosti unesenih rezultata sa biračkih mjesta

⁶¹ Ibid., Član 64 stav (2).

⁶² Ibid., Član 64.

4.4.2 Postupak po zahtjevu za pravilno objedinjavanje rezultata

Izborna komisija na osnovi izvještaja kontrolora izbornih rezultata podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH **Zahtjev za otvaranje vreće i pravilno objedinjavanje rezultata** u kojem navodi podatke o biračkom mjestu za koji je potrebno pravilno objediniti utvrđene rezultate. Zahtjev dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH putem službenog telefaksa ili putem e-maila.

Centralna izborna komisija BiH, na osnovu zahtjeva i originalnih obrazaca za zbirne rezultate sa tih biračkih mjesta, ocjenjuje opravdanost zahtjeva za pravilno objedinjavanje utvrđenih izbornih rezultata, te izdaje nalog za pravilno objedinjavanje rezultata.

Izborna komisija nakon dobijanja naloga, organiziraju pravilno utvrđivanje rezultata koje može obavljati isti birački odbor, drugi članovi biračkog odbora ili potpuno novi birački odbor.

Postupak otvaranja vreća za biračka mjesta za koje birački odbori nisu pravilno utvrdili izborne rezultata provodi se odmah nakon što Centralna izborna komisija BiH da odobrenje, a najkasnije drugi dan nakon provedenih izbora u periodu od 09:00 do 16:00 sati. Postupku pravilnog objedinjavanja izbornih rezultata prisustvuju akreditirani posmatrači za nadgledanje rada biračkog odbora ili izborne komisije.⁶³

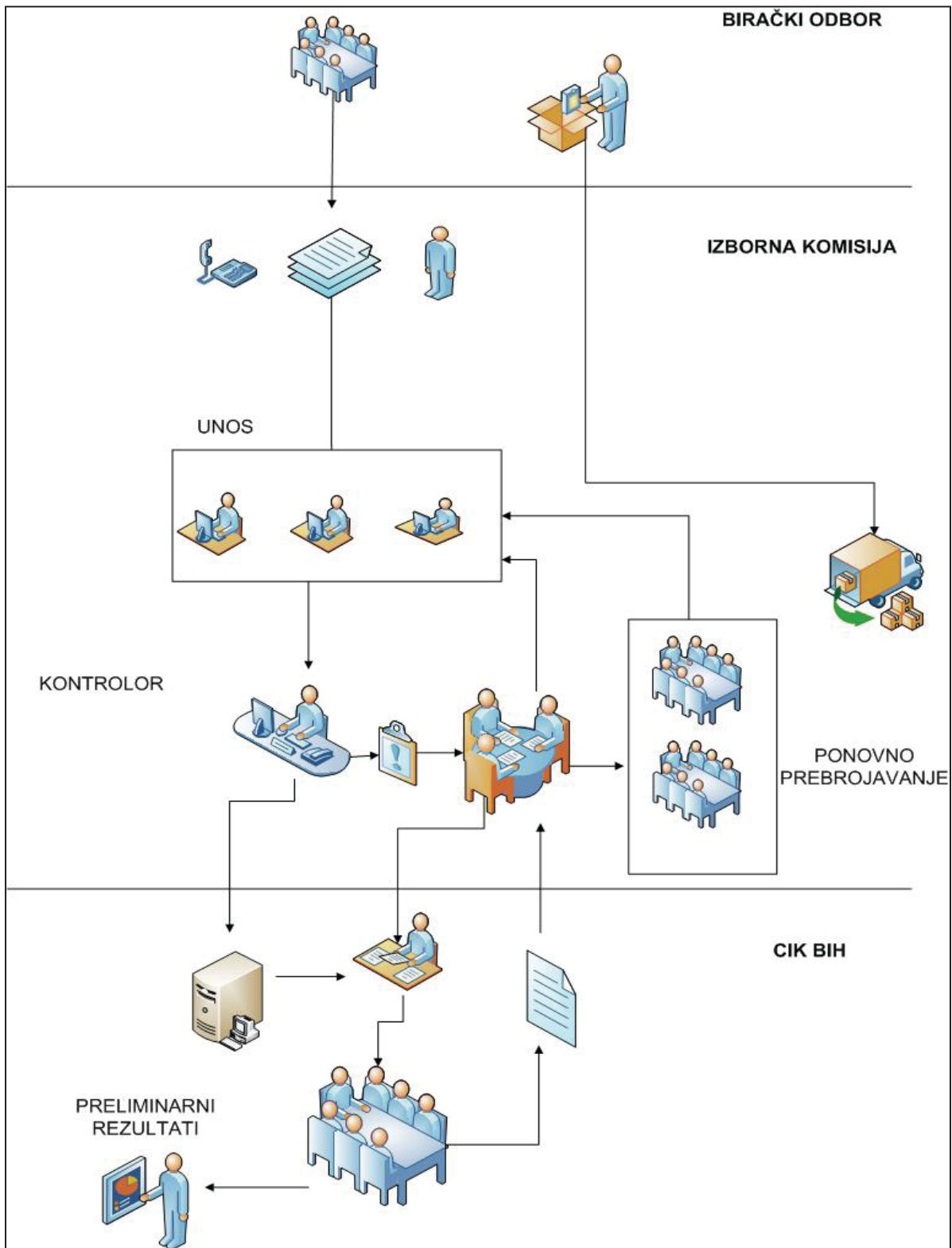
Izborna komisija treba organizirati dovoljan broj timova za otvaranje vreća, kako bi se u zadatom roku moglo izvršiti ponovno brojanje. Svim posmatračima koji prate proces pravilnog objedinjavanja izbornih rezultata izborna komisija treba osigurati kopiju obrazaca sa rezultatima sa ponovnog brojanja.⁶⁴

Važno!!!

Pravilno objedinjavanje rezultata vrši se na isti način i po istim procedurama koje važe kod prebrojavanja na biračkom mjestu.

⁶³ *Ibid.*, Član 62 stav (3).

⁶⁴ *Ibid.*, Član 62. stav (4).

Shema 7. Prikaz organizacije rada izborne komisije prilikom unosa i objedinjavanja rezultata izbora

V. ŽALBE I PRIGOVORI

5.1 Nadležnosti izborne komisije po prigovorima i žalbama

Postupak zaštite izbornog prava propisan je Poglavljem 6. Izbornog zakona BiH i Uputstvom za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim Centralnoj izbornoj komisiji i izbornim komisijama.⁶⁵ Zaštitu izbornog prava osiguravaju izborne komisije (OIK/ GIK i CIK BiH) i Apelaciono odjeljenje Suda BiH.

Birač i politički subjekt, čije je pravo ustanovljeno Izbornim zakonom BiH, povrijeđeno lice može uložiti prigovor u roku od 48 sati, odnosno u izbornom periodu u roku od 24 sata od učinjene povrede, osim ako Izbornim zakonom BiH nije drugačije određeno.

Članom 6.2 stav 1. Izbornog zakona propisan je prigovor izbornim komisijama (u roku 24 sata), kao redovno pravno sredstvo za zaštitu izbornog prava, a članom 6.6 stav 2. žalba Centralnoj izbornoj komisiji BiH, kao redovni pravni lijek protiv odluka OIK/GIK (u roku 48 sati), s tim da se i protiv odluka CIK BiH može uložiti žalba Apelacionom odjeljenju suda BiH u roku od dva dana od prijema odluke, pri čemu Apelaciono odjeljenje Suda BiH donosi odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe. Odluka Suda BiH je konačna i obavezujuća.

OIK/GIK ima prvostepenu nadležnost za odlučivanje po prigovorima koji se odnose na kandidate i pristalice političkih subjekata, te zaposlene ili na drugi način angažiranim u izbornoj administraciji koji:

- nose i pokazuju oružje na političkim skupovima, biračkim mjestima i njihovoj okolini
- ometaju skupove drugih političkih subjekata
- obećavaju novčane nagrade ili druge materijalne koristi s ciljem dobivanja podrške birača ili vrše prijetnje pristalicama drugih političkih subjekata
- potiču na glasanje lica koje nema pravo glasa
- potiču lica da glasaju više puta na istim izborima, ili da glasaju u ime drugog lica.⁶⁶

Također, izborna komisija je nadležna za povrede političkih subjekata, koje nastupe u periodu koji počinje 24 sata prije otvaranja biračkih mjesta i traje do njihovog zatvaranja, a koje se odnose na sljedeće:

- održavanje skupova u cilju izborne kampanje
- izlaganje na biračkom mjestu i u njegovoj okolini bilo kakvih materijala u cilju utjecanja na birače
- korištenje megafona ili drugih razglasnih uređaja u cilju utjecanja na birače i
- svaka aktivnost kojom se ometa ili opstruira izborni proces.⁶⁷

---

⁶⁵ "Službeni glasnik BiH", broj 37/14.

⁶⁶ Član 7.3 Izbornog zakona BiH.

⁶⁷ *Ibid.*, Član 7.4.

Inicijativu za pokretanje postupka može podnijeti pravno ili fizičko lice nadležnoj izbornoj komisiji u pisanoj formi, u kojoj je obavezno navesti mjesto, vrijeme, sadržaj učinjenje povrede i počinioca.⁶⁸

OIK/GIK mogu, i po saznanju za učinjenju povredu iz svoje nadležnosti, pokrenuti postupak po službenoj dužnosti protiv političkog subjekta i zaposlenog ili na drugi način angažiranog u izbornoj administraciji zbog kršenja odredbi Izbornog zakona BiH.

Važno!!!

Ukoliko izborna komisija ne pokrene postupak po službenoj dužnosti za učinjenu povredu iz svoje nadležnosti, odnosno ne odluči po prigovoru u slučajevima u kojima ima prvostepenu nadležnost i u rokovima predviđenim Izbornim zakonom BiH, Centralna izborna komisija BiH će po saznanju pokrenuti i okončati postupak, odnosno odlučiti o prigovoru.

5.2 Postupak rješavanja prigovora/žalbi

I. Ulaganje prigovora u roku od 24 sata

Prigovor se OIK/ GIK podnosi u roku od 24 sata u izbornom periodu i to na posebnom obrascu. OIK/GIK je dužna da ga razmotri i donese odluku u roku od 48 sati nakon isteka roka od 24 sata, koliko se ostavlja stranama u postupku da dostave svoja izjašnjenja.⁶⁹

II. Odbacuje se prigovor koji je podnijelo neovlašteno lice kao i neblagovremen prigovor

Ukoliko izborna komisija primi prigovor za čije postupanje nije nadležna, a poznato je koja je izborna komisija nadležna za postupanje, dostavlja prigovor bez odgađanja nadležnoj izbornoj komisiji i o tome obavještava podnosioca prigovora.

Prigovor se podnosi na obrascu koji sadrži:

- mjesto, vrijeme, počinioca i kratak opis učinjene povrede
- odredbe Izbornog zakona BiH za koje podnosilac prigovora smatra da su povrijeđene
- dokaze koji potvrđuju navode prigovora
- broj telefaksa na koji će se dostaviti odluka po prigovoru i
- potpis podnosioca prigovora.⁷⁰

⁶⁸ *Ibid.*, Član 6.2.

⁶⁹ *Ibid.*, Član 6.3 stav (2).

⁷⁰ Član 4. Uputstvo o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim Centralnoj izbornoj komisiji BiH i izbornim komisijama.

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 16. i člana 6.3 stav (1) Izbornog zakona BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 7/14), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine utvrdila je

**OBRAZAC
ZA PODNOŠENJE PRIGOVORA IZBORNIM KOMISIJAMA**

1. Naziv: Centralna izborna komisija BiH/ izborna komisija	
2. Ime i prezime, odnosno naziv podnosioca prigovora i broj telefaksa koji je Centralnoj izbornoj komisiji BiH prijavljen za službenu komunikaciju. ¹	
3. Datum i sat podnošenja prigovora:	
4. Datum, sat i mjesto učinjene povrede:	
5. Ko je učinio povredu:	
6. Kratak opis učinjene povrede:	
7. Odredbe Izbornog zakona BiH za koje podnosilac prigovora smatra da su povrijeđene:	
8. Prilog-dokazi koji potvrđuju navode prigovora:	
9. Mjesto, datum, sat i čitak potpis podnosioca prigovora (birača, ovlaštenog predstavnika političkog subjekta)	10. Potpis ovlaštenog službenika za prijem prigovora i pečat:
M.P.	M.P.

PPIK

7

Slika 17. Obrazac za podnošenje prigovora- PPIK

Važno!!!

Ako prigovor nije podnesen na propisanom obrascu, ili je nerazumljiv, nepotpun, odnosno ne sadrži dovoljno dokaza kojima bi bili potkrijepljeni navodi istaknuti u prigovoru, ili nisu navedene odredbe Izbornog zakona BiH za koje podnosilac prigovora smatra da su povrijeđene, izborna komisija obavještava podnosioca prigovora da u roku od 24 sata od prijema obavještenja dopuni prigovor i tako otkloni nedostatak na koji mu je u obavještenju ukazano. U istom obavještenju podnosilac prigovora bit će upozoren na posljedice neotklanjanja nedostatka, kao i činjenicu da će se u tom slučaju smatrati da prigovor nije ni podnesen.

Ako izborna komisija prigovor ne odbaci pristupa njegovom rješavanju.

Prilikom rješavanja prigovora, izborna komisija može postupati na osnovi utvrđenih činjenica ili održavati rasprave.

Kada izborna komisija odlučuje po prigovoru koji je dostavljen telefaksom, i kada ocijeni da je to potrebno, može zatražiti od podnosioca prigovora da original prigovora dostavi neposredno ili poštom.

III. Izborna komisija može prigovor odbiti kao neosnovan ili ga usvojiti i izreći mjeru ili sankciju

OIK/GIK je dužna da o svojoj odluci odmah obavijesti podnosioca prigovora, kao i druge strane.

IV. Ulaganje žalbe na odluke OIK/GIK u roku od 48 sati

Žalba sadrži:

- puni naziv, odnosno kontakte (s naznakom broja telefaksa) podnosioca žalbe
- broj i naziv odluke koja se pobija žalbom
- navode u kojem dijelu se odluka pobija
- razloge žalbe i dokaze
- potpis podnosioca žalbe.⁷¹

Ako je žalba na odluku OIK/GIK dostavljena direktno Centralnoj izbornoj komisiji BiH, ona će žalbu odmah telefaksom dostaviti OIK/GIK radi ispitivanja da li je žalba blagovremena i da li je uložilo ovlašteno lice.

Ukoliko je OIK /GIK koja je donijela prvostepenu odluku žalbu ne odbaci, može je uvažiti i preinačiti svoju odluku ili žalbu dostaviti Centralnoj izbornoj komisiji BiH sa svim aktima koji se odnose na predmet i sa izjašnjenjem na žalbu, u roku od 24 sata od prijema žalbe.

---

⁷¹ *Ibid.*, Član 8.

Važno!!!

Izborne komisije dužne su da podatke o primljenim prigovorima i žalbama iz svoje nadležnosti unose u Aplikaciju o prigovorima i žalbama.

5.3 Primjeri iz sudske prakse

1. Postupanje izborne komisije po prigovoru političkog subjekta

Izborna komisija mora pravilno i potpuno utvrditi činjenično stanje i nakon toga donijeti odluku

U predmetu broj: 01-03-126/14 izborna komisija je rješavajući po prigovoru političkog subjekta da se na jednom biračkom mjestu nalazi lice koje je zastupnik iz općinskog vijeća koji "upućuje birače na glasanje za političku koaliciju kojoj i sam pripada", spomenuti prigovor odbacila kao nedopušten nakon čega je na spomenutu odluku izborne komisije uložena žalba Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Politički subjekt je između ostalo istako nedostatak obrazloženja o razlozima "nedopuštenosti".

Centralna izborna komisija BiH je rješavajući po žalbi u predmetu broj 05-1-07-5-37/14 istu uvažila. Ispitujući žalbenu odluku Centralna izborna komisija BiH je izvršila uvid u navode žalbe, navode prigovora, izjašnjenje izborne komisije, te ocijenila da se odluka izborne komisije ne zasniva na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnih propisa i predmet je vratila izbornoj komisiji na ponovno odlučivanje, kako bi izborna komisija u ponovnom postupku pravilno utvrdila činjenično stanje u konkretnom predmetu. Centralna izborna komisija BiH je u svojoj odluci konstatirala da je izborna komisija trebala cijeliti činjenicu da se umjesto pristalice političkog subjekta za povrede odredaba Izbornog zakona BiH može kazniti politički subjekt. Stoga je izborna komisija bila dužna da u postupku utvrdi da li je spomenuto lice zastupnik i u ime kojeg političkog subjekta, kao i ostale činjenice koje se odnose na kršenje odredbe iz člana 7.4 stav 1. tačka 5. Izbornog zakona (svaka aktivnost kojom se ometa ili opstruira izborni proces).

Nakon toga je izborna komisija donijela odluku broj: 01-03-126/14 kojom se prigovor političkog subjekta odbija kao neosnovan. U skladu sa nalogom iz Odluke Centralne izborne komisije BiH, izborna komisija je ispitala navode političkog subjekta i utvrdila da spomenuto lice nije član izborne komisije, niti član biračkog odbora, niti ovlašteni predstavnik političkog subjekta koji učestvuje u izborima, niti kandidat na izborima na bilo kojem nivou, niti akreditirani posmatrač. Od stručne službe općinskog vijeća zaprimljeni su dokazi da se radi o nezavisnom vijećniku koji je predstavnik nacionalnih manjina, ali koji ne pripada ni jednom drugom političkom subjektu. Osim toga utvrđeno je da se radi o licu koje je teškog zdravstvenog stanja i koja je opovrglo navode agitacije na biračkom mjestu jer "jedva stoji na nogama", a kako ni u Zapisniku o radu biračkog odbora nije evidentirana nepravilnost niti kršenje Izbornog zakona, izborna komisija je odlučila da spomenuti prigovor odbije kao neosnovan. Na ovu odluku nije uložena žalba. (Odluka Centralne izborne komisije BiH, broj: 01-03-126/14)

2. Izricanje novčane sankcije i nalog za uklanjanje izbornih plakata političke stranke

Izborna komisija izreći će novčanu sankciju i naložiti političkom subjektu da izvrši uklanjanje izbornih plakata

Iz obrazloženja:

Izborna komisija S. izrekla je novčanu sankciju i nalog političkoj stranci da ukloni svoje plakate odlukom broj: 010/2016 od 19. 06. 2016. godine. Nakon donošenja odluke po žalbi Centralne izborne komisije BiH politička stranka je uložila žalbu Apleacionom odjeljenju Suda BiH.

Apelaciono vijeće zaključuje da je pravilna i zakonita odluka Centralne izborne komisije BiH kada je odbila žalbu političkog subjekta i potvrdila odluku izborne komisije S. o izricanju novčane kazne političkoj stranci S. u iznosu od 1.000 KM zbog kršenja odredbi člana 7.2 stav (2) Izbornog zakona BiH.

Navedena odredba propisuje da je zabranjeno uklanjati, prekrivati, oštećivati ili mijenjati štampane oglase, plakate, postere ili drugi materijal koji se koristi u svrhu izborne kampanje političkih stranaka. Nesporno je da je politička stranka S. ljepljenjem plakata kandidata svoje stranke preko plakata kandidata druge političke stranke na stubu u ulici S.R. učinila prekršaj iz člana 7.2 stava (2) Izbornog zakona BiH, što je utvđeno uvidom u originalne fotografije dostavljene uz prigovor političke stranke H. U izbornom procesu političke stranke imaju ravnopravan tretman da javna mjesta i javne objekte koriste u svrhu kampanje, uključujući održavanje skupova, izlaganje oglasa, plakata, postera i drugog sličnog materijala. Postupanje žalitelja na način da je preko plakata drugog političkog subjekta lijepio plakat kandidata koji predstavlja njegovu stranku, predstavlja zabranjeno ponašanje koje se mora sankcionirati i za koje je odredbom člana 19.9 stav (1) tačka b) Izbornog zakona BiH propisana novčana kazna u rasponu od 1.000, 00 KM do 10.000, 00 KM.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 3 Iž 023196 16 Iž od 03. 10. 2016. godine)

3. Izricanje novčane sankcije i zabrana angažiranja na biračkom mjestu u trajanju od četiri (4) godine.

Centralna izborna komisija BiH može izreći novčanu sankciju članu biračkog odbora i zabraniti angažman za rad u trajanju od četiri (4) godine.

Iz obrazloženja:

Odlukom Centralne izborne komisije BiH, broj: 05-1-07-5-223/17 od 18. 07. 2018. godine, izrečena je novčana kazna u iznosu od 300,00 KM i zabrana angažiranja za rad na biračkom mjestu u trajanju od četiri (4) godine.

Član biračkog odbora F. S. odgovoran je što je u obrascu za zbirne rezultate za OV K. pogrešno evidentirao glasove političkog subjekta S., suprotno članu 5.25. Izbornog zakona BiH.

Odredbom član 5.25 Izbornog zakona BiH je propisano da nakon zatvaranja biračkog mjesta i završetka brojanja, birački odbor u odgovarajuće obrasce unosi podatke o rezultatima. Zapisnik o radu potpisuju svi članovi biračkog odbora, ukoliko član biračkog odbora odbije potpisati, to se evidentira zajedno sa razlozima nepotpisivanja.

Odgovornost člana biračkog odbora F. S. se zasniva na činjenici da je učestvovao u postupku brojanja glasačkih listića i popunjavanju obrasca, kao i činjenici da je ispravnost navedenih podataka potvrdio svojeručnim potpisom na obrascu.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: SI 3 Iž 025972 17 Iž od 01. 08. 2017. godine)

PRILOZI

Izvjestaj o radu izborne komisije Obrazac – MIOROIJ

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Mjesečni izvještaj o radu izborne komisije osnovne izborne jedinice

Popunjavanje upitnika izvršiti zaokruživanjem broja ispred željenog odgovora na kraju izvještajnog perioda (na kraju mjeseca)

1. Naziv izborne komisije koja podnosi izvještaj : _____

_____

2. Prezime i ime osobe koja popunjava
izvještaj: _____

3. Funkcija osobe u izbornoj komisiji:

- a. Predsjednik izborne komisije
- b. Član izborne komisije
- c. Sekretar izborne komisije

4. Izvještajni period za mjesec/godina _____

5. Da li ste primili nadoknadu za svoj rad u prethodnom mjesecu ?

- a. Da
- b. Ne
- c. Djelimično

6. Visina nadoknade za rad u izbornoj komisiji (navesti visinu iznosa)

- a. Predsjednik IK _____
- b. Član IK _____
- c. Sekretar IK _____
- d. Ostalo _____

7. Da li izborna komisija ima materijalno-tehničku podršku organa općine?

- a. Da
- b. Ne
- c. Djelimično (navesti koja vrsta podrške je izostala)

_____
_____
_____

8. Koliko ste održali sjednica izborne komisije u toku prethodnog mjeseca?

- a. Jednu sjednicu
- b. Više sjednica (Ako je odgovor b. navesti broj sjednica) _____
- c. Nije održana sjednica (navesti razlog neodržavanja sjednice)

---

9. Da li su svi članovi izborne komisije prisustvovali sjednici?

- a. Da
- b. Ne
(ukoliko je odgovor NE potrebno je navesti koji član **nije prisustvovao** sjednici i razlog)

Ime i prezime _____

Razlog ako je poznat: _____

---

10. Navesti bitna dešavanja u izvještajnom periodu (odluke postignuća i probleme)

Obrazac (MIOROIJ)

Obrazac za deponiranje potpisa ovlaštenih osoba

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 17, a u vezi s članom 6.3 stav (1) Izbornog zakona BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07,33/08, 37/08, 32/10, 18/13 i 07/14), Centralna izborna komisija BiH utvrdila je

OBRAZAC DEPONIRANIH POTPISA OVLAŠTENIH PREDSTAVNIKA POLITIČKE STRANKE, KOALICIJE I LISTE NEZAVISNIH KANDIDATA ZA PODNOŠENJE PRIGOVORA I ŽALBI ZA IZBORE¹

Politička stranka/koalicija/lista nezavisnih kandidata _____
dostavlja potpise ovlaštenih predstavnika stranke/koalicije/liste nezavisnih kandidata:

R/B	Prezime	Ime	Općina/Grad	Lice ovlašteno od predsjednika/ovlaštenog predstavnika političke stranke/koalicije/liste nezavisnih kandidata	JMB:	Potpis ²
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

Napomena: Obrazac se dostavlja nadležnoj izbornoj komisiji (član 6.3 stav (1) Izbornog zakona BiH).
Obrazac se dostavlja uz prigovor koji se podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH ili izbornoj komisiji ako nije ranije dostavljen izbornoj komisiji (član 6. Uputstva o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama), i uz žalbu (član 10. navedenog uputstva).

Pečat

Predsjednik/ovlašteni predstavnik
političke stranke/koalicije/liste nezavisnih kandidata

Mjesto i datum

Potpis

¹ Ako je broj ovlaštenih predstavnika veći od broja predviđenog u obrascu, dozvoljeno je ovaj obrazac kopirati uz ovjeru svake stranice pečatom izborne komisije u desnom donjem uglu.

² Potpis ovlaštenog predstavnika mora odgovarati potpisu s identifikacionog dokumenta.

DP

Tabelarni prikaz sastava OIK/GIK u Bosni i Hercegovini, sve 143 izborne komisije prema sljedećem:

Redni broj	Oznaka osnovne izborne jedinice	Naziv općine, grada, distrikta	Broj članova izborne komisije
1.	001	Velika Kladuša	5
2.	002	Cazin	7
3.	003	Bihać	7
4.	004	Bosanska Krupa	5
5.	005	Bužim	3
6.	006	Krupa na Uni	3
7.	007	Novi Grad	5
8.	008	Kozarska Dubica	5
9.	009	Prijedor	7
10.	010	Gradiška	5
11.	011	Laktaši	5
12.	012	Srbac	3
13.	013	Prnjavor	5
14.	014	Derventa	5
15.	016	Brod	3
16.	017	Odžak	3
17.	018	Vukosavlje	3
18.	020	Domaljevac-Šamac	3
19.	021	Šamac	3
20.	022	Orašje	3
21.	023	Donji Žabar	3
22.	024	Modriča	5
23.	025	Gradačac	5
24.	026	Pelagićevo	3
25.	029	Bijeljina	7
26.	030	Bosanski Petrovac	3
27.	031	Petrovac	3
28.	032	Sanski Most	5
29.	033	Oštra Luka	3
30.	034	Banja Luka	7
31.	035	Čelinac	3
32.	036	Doboj-Istok	3
33.	037	Doboj-Jug	3
34.	038	Doboj	7
35.	039	Tešanj	5

36.	040	Stanari	3
37.	042	Maglaj	3
38.	044	Gračanica	5
39.	045	Petrovo	3
40.	047	Lukavac	5
41.	049	Srebrenik	5
42.	050	Tuzla	7
43.	052	Čelić	3
44.	054	Lopare	3
45.	055	Teočak	3
46.	056	Ugljevik	3
47.	057	Drvar	3
48.	058	Istočni Drvar	3
49.	059	Ključ	3
50.	061	Ribnik	3
51.	064	Mrkonjić-Grad	3
52.	065	Jajce	5
53.	066	Jezero	3
54.	067	Dobretići	3
55.	068	Kneževo	3
56.	070	Kotor-Varoš	5
57.	074	Teslić	5
58.	075	Žepče	5
59.	077	Zavidovići	5
60.	078	Banovići	3
61.	079	Živinice	5
62.	080	Kalesija	5
63.	081	Osmaci	3
64.	082	Sapna	3
65.	083	Zvornik	7
66.	084	Bosansko Grahovo	3
67.	085	Glamoč	3
68.	088	Šipovo	3
69.	089	Donji Vakuf	3
70.	091	Travnik	5
71.	093	Zenica	7
72.	094	Kakanj	5
73.	095	Vareš	3
74.	096	Olovo	3
75.	098	Kladanj	3
76.	101	Šekovići	3
77.	103	Vlasenica	3

78.	104	Bratunac	3
79.	105	Srebrenica	5
80.	106	Livno	5
81.	107	Kupres (FBiH)	3
82.	108	Kupres	3
83.	109	Bugojno	5
84.	110	Gornji Vakuf – Uskoplje	5
85.	111	Novi Travnik	3
86.	112	Vitez	3
87.	113	Busovača	3
88.	114	Fojnica	3
89.	115	Kiseljak	3
90.	116	Visoko	5
91.	117	Breza	3
92.	118	Ilijaš	3
93.	120	Sokolac	3
94.	121	Han-Pijesak	3
95.	124	Tomislavgrad	3
96.	125	Prozor – Rama	3
97.	126	Jablanica	3
98.	127	Konjic	5
99.	129	Kreševo	3
100.	130	Hadžići	3
101.	131	Ilidža	7
102.	132	Istočna Ilidža	3
103.	133	Novi Grad Sarajevo	7
104.	135	Vogošća	5
105.	136	Centar Sarajevo	7
106.	137	Stari Grad Sarajevo	5
107.	138	Istočni Stari Grad	3
108.	139	Novo Sarajevo	7
109.	140	Istočno Novo Sarajevo	3
110.	141	Trnovo (FBiH)	3
111.	142	Trnovo	3
112.	143	Pale (FBiH)	3
113.	144	Pale	3
114.	146	Rogatica	3
115.	147	Višegrad	3
116.	148	Posušje	3
117.	149	Grude	3
118.	150	Široki Brijeg	5
119.	158	Istočni Mostar	3

120.	161	Nevesinje	3
121.	163	Kalinovik	3
122.	164	Gacko	3
123.	165	Foča (FBiH)	3
124.	166	Foča	5
125.	167	Goražde	3
126.	168	Novo Goražde	3
127.	169	Čajniče	3
128.	170	Rudo	3
129.	171	Ljubuški	3
130.	172	Čitluk	3
131.	173	Čapljina	5
132.	174	Neum	3
133.	176	Stolac	3
134.	177	Berkovići	3
135.	179	Ljubinje	3
136.	180	Bileća	3
137.	181	Ravno	3
138.	182	Trebinje	5
139.	183	Usora	3
140.	184	Kostajnica	3
141.	185	Milići	3
142.	199	Grad Mostar	7
143.	200	Brčko Distrikt BiH	7

L I T E R A T U R A

Zakoni i pravilnici:

1. Izborni zakon Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16)
2. Pravilnik o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2018. godine ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
3. Pravilnik o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
4. Pravilnik o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
5. Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
6. Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broja, imenovanju i razrješenju i obuci članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
7. Uputstvo o dopuni Uputstva o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
8. Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju 7. oktobra 2018. godine ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
9. Uputstvo o dopunama i izmjenama Uputstva o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini. ("Službeni glasnik BiH", broj: 29/18)
10. Uputstvo o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim Centralnoj izbornoj komisiji BiH i izbornim komisijama ("Službeni glasnik BiH", br. 37/14)
11. Uputstvo o načinu rada i izvještavanja izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini

Internet-stranice:

1. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, www.izbori.ba
2. Sud Bosne i Hercegovine, www.sudbih.gov.ba
3. Portal Pravosuđa Bosne i Hercegovine, www.pravosudje.ba

O AUTORIMA

Dr. Suad Arnautović, doktor političkih nauka, rođen je 17. novembra 1958. godine u Sarajevu. Studirao je u Sarajevu i Zagrebu. Doktorirao je na Univerzitetu u Sarajevu sa tezom: „Političko predstavljanje i izborni sistemi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću“.

Objavio je slijedeće knjige: „Kontroverze o izborima i izbornom sistemu u Bosni i Hercegovini“, Sarajevo, 2017., „Politički sistem Bosne i Hercegovine“ (koautor), Sarajevo, 2010., „Političko predstavljanje i izborni sistemi u Bosni i Hercegovini u XX stoljeću“, Sarajevo, 2009., „Analiza politika – Hrestomatija“, Sarajevo, 2008.; „Ten Years of Democratic Chaos – Electoral Processes in Bosnia and Herzegovina from 1996 to 2006., Essays, Analyses and Comments“, Sarajevo, 2007; „Opštine/Općine u Bosni i Hercegovini – Demografske, socijalne, ekonomske i političke činjenice, (koautor), Sarajevo, 2006.; „Lokalni izbori u BiH 2004. – Naučene lekcije“, (koautor), Sarajevo, 2005.; „Propedeutika političkog marketinga, razumjevanje i organiziranje uspješne izborne kampanje“, Sarajevo, 2001.; „Kampanja za lokalne izbore“, Sarajevo, 2000.; „Kako se branila Bosna“, Sarajevo, 1997.; „Izbori u Bosni i Hercegovini ‘90. - Analiza izbornog procesa“, Sarajevo, 1996.

Učestvovao je na više međunarodnih znanstvenih i stručnih simpozija i seminara o izborima i izbornim procesima, na stručnom usavršavanju u oblasti izbornog sistema i upravljanja izbornim kampanjama u SAD, te u posmatračkim izbornim misijama na izborima održanim u Hrvatskoj (2004 i 2009.), Albaniji (2004.), Azerbejdžanu (2006.), Kirgistanu (2009.), Meksiku (2009.), Makedoniji (2010.) i Kanadi (2018).

Učestvovao je na međunarodnim znanstvenim i stručnim konferencijama posvećenim finansiranju političkih stranaka, političkom integritetu i izbornim procesima u Egiptu, Srbiji, Moldaviji, Kirgistanu, Francuskoj i Engleskoj.

Također, 2007. godine završio je obuku za međunarodne izborne posmatrače (STO) na OSCE Akademiji u Bishkeku, Kirgistan, u organizaciji OSCE/ODIHR-a.

Završio je kurs Koledža za međunarodne i sigurnosne studije na George C. Marshall Europski centar za sigurnosne studije (Garmišpartenkirhen, SR Njemačka) u septembru 2000. godine. Završio je kurs Koledža za međunarodne i sigurnosne studije na George C. Marshall Europski centar za sigurnosne studije na temu „Sintetička okruženja za procjenu nacionalne sigurnosti (SENSE), Sarajevo, januar 2000. godine.

Završio je kurs za izborne stručnjake na temu „Glasanje izvan zemlje i povećanje učešća“ u okviru Bridge (Building resources in democracy, governance and elections) projekta u Beču, maj 2012. godine.

Po pozivu Komisije za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija) Vijeća Evrope podnio je referat na 75. plenarnoj sesiji Venecijanske komisije – Venecija, 13. juni 2008. Isto tako, učestvovao je na konferencijama o ulozi tijela za provođenje izbora, koje je organizirala Venecijanska komisija, održanim u Beogradu (2005.) i Londonu (2010.).

U junu 2004. godine Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH dr. Arnautovića imenuje za člana Centralne izborne komisije BiH. Nakon isteka sedmogodišnjeg mandata, ponovo je imenovan za člana Centralne izborne komisije BiH 22. 09. 2011. godine. U periodu januar 2008 – maj 2009 dr. Arnautović je obavljao dužnost Predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

Dr. Irena Hadžiabdić

Rođena je u Zenici 1960. godine. Osnovnu školu i Gimnaziju završila je u Zenici, a zvanje diplomiranog pravnika stekla je na Pravnom fakultetu u Beogradu. Nakon toga završila je postdiplomske studije u Velikoj Britaniji iz oblasti “Evropskih politika, prava i menadžmenta”. Doktorsku disertaciju pod nazivom “ Evropski demokratski standardi i izborni sistem Bosne i Hercegovine” odbranila je na Pravnom fakultetu u Zenici.

Prvi radni odnos zasnovala je kao advokatski pripravnik, a zatim je radila u Upravno-pravnom odjeljenju Centra službi bezbjednosti Zenica. Od 1997. do 2001. godine naizmjenično je radila na poslovima u Odjelu za izbore i Odjelu za demokratizaciju u Organizaciji za sigurnost i suradnju u Evropi (OSCE) u Travniku i Zenici.

Za izvršnu direktoricu ureda Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES) za BiH imenovana je 2001. godine. Aktivno je učestvovala u osnivanju Udruženja izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH) čiji je osnovni zadatak unapređenje izbora u BiH i profesionalna edukacija izborne administracije. Do imenovanja za članicu Centralne izborne komisije BiH (CIK BiH), bila je na poziciji izvršne direktorice ovog udruženja.

Dugi niz godina se usavršavala u sferi izbora kroz razne vrste edukacija u zemlji i inostranstvu. Prezentirala je iskustva o provedbi izbora i finansiranju političkih stranaka u BiH na više stručnih i znanstvenih konferencija. Napisala je pet publikacija i osamnaest članaka u oblasti izbora, te je bila urednik lista „Izbori“.

Zastupnički dom Parlamentarne Skupštine BiH prvi put je imenuje za članicu CIK BiH 2007. godine. Ovu funkciju obavlja i u drugom mandatu, a dužnost Predsjednice CIK BiH je obavljala u dva navrata (od januara 2010. do septembra 2011. godine i od januara 2017. do septembra 2018. godine). Kao članica CIK BiH učestvovala je u radu parlamentarnih interesornih radnih grupa.

Od 2002.- 2017. godine bila je članica timova za procjenu provedbe izbora u sedamnaest zemalja po pozivu OSCE ODIHR (Odjel za izbore Ureda za demokratske institucije i ljudska prava pri Organizaciji za sigurnost i suradnju u Evropi), Nacionalnog demokratskog instituta (NDI), Međunarodnog republikanskog instituta (IRI) i drugih državnih izbornih komisija.

Obavljala je značajne funkcije u Evropi i svijetu: predsjednica i članica Izvršnog odbora Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (ACEEEO); predstavljala CIK BiH Odboru za nadzor i reviziju Udruženja svjetskih izbornih tijela (A-WEB) do oktobra 2016. godine; trenutno je u drugom mandatu članica Odbora direktora Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES) sa sjedištem u Vašingtonu DC.

Dobitnica je međunarodne nagrade za izuzetna dostignuća u izbornom menadžmentu, koja joj je dodijeljena 2013. godine u Kuala Lumpuru.

O CENTRALNOJ IZBORNOJ KOMISIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je, na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 21. avgusta 2001. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 23. avgusta 2001. godine, usvojila stalni Izborni zakon Bosne i Hercegovine, koji je stupio na snagu 28. septembra 2001. godine. Sa tim danom utemeljena je Izborna komisija Bosne i Hercegovine predviđena Aneksom III Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Konstituirajuća sjednica Izborne komisije Bosne i Hercegovine održana je 20. novembra 2001. godine. Time je Privremena izborna komisija (PIK) OSCE zvanično prestala da postoji. Na istoj sjednici donesena je Odluka o osnivanju Sekretarijata Izborne komisije Bosne i Hercegovine.

U aprilu mjesecu, 2006. godine Izborna komisija BiH mijenja naziv u Centralna izborna komisija BiH.

Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čije ovlasti iz nje proizilaze.

Centralna izborna komisija koordinira, nadgleda i reguliše zakonitost rada svih izbornih komisija i biračkih odbora u skladu s Izbornim zakonom BiH, te donosi administrativne propise za provedbu ovog Zakona.

Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Izbori u Bosni i Hercegovini, Poštanski pretinac 450, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Telefon: +387 (0)33 251 300, Fax:+387 (0)33 251 329, E-mail: kontakt@izbori.ba, Web adresa www.izbori.ba